



www.musavat.com

MUSAVAT



Qurucusu: Rauf Arifoğlu Gündəlik qəzet 13 fevral 2025-ci il Cümə axşamı № 27 (8637) Qiyməti 60 qəpik

Gündəm

Moskva susarsa, Bakı buna məcbur qalacaq



Prezident: "Biz özümüzü daxili işlərə müdaxilədən qorumağa müvəffəq olduq..."

yazısı səh.9-da

Bakı və Ankaranın daha bir tarixi missiyası

yazısı səh.6-da

Ermənistanda USAİD-in yerini bu dövlət tuta bilər

yazısı səh.7-də

Bakının gül dükanlarında 14 fevral ajiotajı - mağazalara axın başlayıb

yazısı səh.13-da

Ermənistan bu işə də mina xəritələri kimi yanaşsa...

yazısı səh.12-də

"Qumar kralı"nın bu şəxslərlə əlaqələri olmayıb - Baqiyevlə bağlı yeni xəbər

yazısı səh.14-də

Şimaldan qonşularına aqrar şantaj - gah pomidorla "vurur", gah da...

yazısı səh.14-də

Bu tələbələrə şad xəbər: təhsil haqqını dövlət ödəyəcək

yazısı səh.11-də

Texniki baxışla bağlı əhaliyə mühüm xəbər

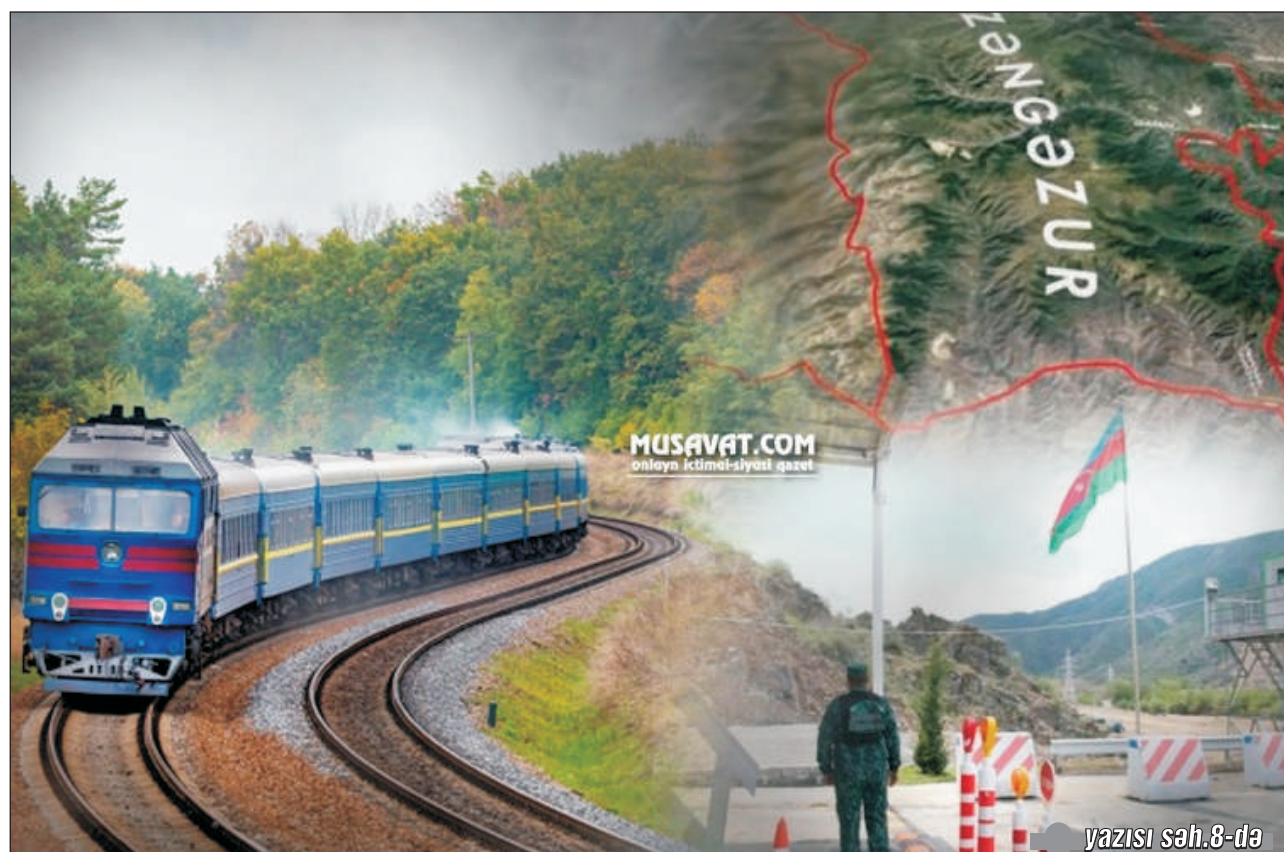
yazısı səh.2-də

Uşaq telefona aludədirsə, günah kimdə - valideyndə, yoxsa...

yazısı səh.11-də

İRƏVAN "D" DEYİR, "DƏHLİZ" DEMİR - BAKININ SƏBRİ TÜKƏNİR

Ermənistan Azərbaycana dəhliz verməyəcəyini bəyan edir, amma...; analitiklər bu mövqeni iki cür izah edir



yazısı səh.8-də

Süni intellekt dələduzlarının "xidmətində" - klonlanmış səsi necə tanımalı?

Mütəxəssislər tora düşməmək üçün altı məqama diqqət etməyi vacib sayır, hansılardır... yazısı səh.15-də



Elşad Musayev:
"İlk dəfə mən demişdim ki, təyyarə qəsdən vurulub ki..."

yazısı səh.4-də



İlham Şaban:
"Həsilatla bağlı proqnozlar realıqdan uzaqdır"

yazısı səh.15-də



Aydın Mirzəzadə:
"Biz Rusiyaya sərgilədiyimiz münasibətin eynisini ondan gözləyirik"

yazısı səh.5-də



Səhid Xudayarın anasını təhqir edən blogger həbs olundu

Vətən müharibəsi şəhidi Xudayar Yusifzadənin anası Radə Qurbanovamı sosial şəbəkələrdə təhqir edən şəxs həbs edilib. Radə Qurbanovanın şikayəti əsasında 1993-cü il təvəllüdlü Vüqar İ. saxlanılaraq, barəsində İnzibati Xətlər Məcəlləsinin 510-cu maddəsi ilə protokol tərtib edilib və iş məhkəməyə göndərilib.

Məhkəmədə məlum olub ki, TikTok sosial şəbəkəsində "Şah_əmlak" adı ilə qeydiyyatdan keçən əmlak blogeri Vüqar evlərin alqı-satqısı ilə bağlı elanlar yerləşdirib. Vüqarın profilində Radə Qurbanova və digər şəhid analarının barəsində xoşagəlməz şərhlər yazılıb. Radə Qurbanova əmlak blogerine zəng edərək, öz etirazını bildirib və barəsində şikayət edəcəyini deyib. Sonuncu heç kimdən qorxmadığını və baş vermiş hadisə ilə bağlı izahat verməyəcəyini şəhid anasına deyib. Radə Qurbanovanın şikayəti əsasında saxlanılan Vüqar məhkəmədə ondan və bütün şəhid ailələrindən üzr istəyib. İşlətdiyi əmlak ofisində 4 nəfər işçisinin olduğunu, həmin əməkdaşlarından kiminsə onun telefonu vasitəsilə TikTok-da profilindən istifadə edərək, şəhid anaları barədə xoşagəlməz ifadələr yazdığını deyib. Xudayar Yusifzadənin anası isə Vüqarın cəzalandırılmasını məhkəmədən xahiş edib. Məhkəmənin qərarı ilə "Şah_əmlak"-ın sahibi İnzibati Xətlər Məcəlləsinin 510-cu maddəsi ilə təqsirli bilinib və 10 gün müddətinə inzibati qaydada həbs edilib. (Qaynarinfo)

Erməni hərbciləri ABŞ-ın bazasında təlimlər keçir

Ermənistan ordusunun bir qrup hərbi qulluqçusu ABŞ-ın Almaniyadakı "Hoenfels" hərbi bazasında keçirilən "Joint Resolve-2025" hərbi təlimlərində iştirak edir. Ermənistan sözügedən manevrlərə ilk dəfə olaraq Hərbi Polisin şəxsi heyətindən formalaşdırılan batalyonla qatılıb. Ermənistan hərbciləri xüsusi əhəmiyyətli obyektlərin mühafizəsi, diversiya-kəşfiyyat qruplarının zərərsizləşdirilməsi, eləcə də təlim proqramına uyğun digər manevrlərin icrasında iştirak edir.



Polisə dəstək olanlar mülki inspektor hesab ediləcək

İctimai asayişin qorunmasında iştirak edən vətəndaşların xüsusi geyim forması olacaq. "Report"-un əldə etdiyi məlumata görə, bununla bağlı Daxili İşlər Nazirliyinin Kollegiyası qərar qəbul edib. Müvafiq qərara edilən dəyişikliklə polisə ictimai dəstək olanlar mülki inspektor hesab ediləcək və bu, onlar üçün hazırlanan xüsusi geyim formasının üzərində həkk olunacaq. Qərar respublika daxili işlər orqanlarında artıq elan olunub.

Texniki baxışla bağlı əhəliyə mühüm xəbər



Baş Dövlət Yol Polisi İdarəsinin Sabuncu və Qaradağ rayonlarında yerləşən Texniki Müayinə Mərkəzlərinin iş qrafikində dəyişiklik edilib.

Bu barədə Daxili İşlər Nazirliyindən (DİN) məlu-

mat verilib. Bildirilib ki, həmin mərkəzlər həftənin 1 və 4-cü günləri saat 09:00-dan 22:00-dək, həftənin bazar və bayram günlərində isə saat 09:00-dan 18:00-dək fəaliyyət göstərəcək. Nəqliyyat vasitələrinin sahibləri

və sürücülər avtomobillərinin dövlət texniki baxışa təqdim edilməsi barədə onları maraqlandıran məsələlərlə bağlı operativ məlumat almaq üçün **012-590-71-13** nömrəli qaynar xətlə əlaqə saxlaya bilərlər.

Nazirlik övladlarını çöpçüyə aparanlara müraciət edib

"Övladlarını çöpçüyə aparan valideynlərə səslenirik ki, onların həyatını təhlükəyə atmasınlar, uşaqların sağlamlığını peşəkar mütəxəssislərə etibar etsinlər". Bunu K.Y.Fərəcova adına Elmi-Tədqiqat Pediatriya İnstitutunun Uşaq Cərrahlığı şöbəsinin direktoru, uşaq cərrahı Umud Musayev deyib. Cərrah qeyd edib ki, sadəcə çöpçüyə inanan valideynlərin uşağının "çöp-pü qalır". "Biz çöpçüyə aparılardan sonra ağırlaşmaları çox görürük", - deyərək cərrah əlavə edib.

Əvəz Zeynallı və Əziz Orucovun adı Əfv Komissiyasına təqdim edilib

Prezident yanında Əfv Məsələləri Komissiyası bu gün yenilənmiş tərkibdə ilk iclasla toplaşacaq. İclasda komissiyaya daxil olan müraciətlərə baxılması planlaşdırılır. Hüquq müdafiəçiləri bəzi tanınmış məhkumların adlarının Əfv Komissiyasının siyahısına salınmasını istəyirlər. Dilarə Əliyeva adına Qadın Hüquqlarını Müdafiə Cəmiyyətinin sədri Novella Cəfəroğlu Modern.az-a bildirib ki, onlar da Əfv Komissiyasına siyahı təqdim ediblər. Onun sözlərinə görə, siyahıya tanınmış jurnalistlər Əvəz Zeynallı və Əziz Orucovun da adını daxil ediblər: "Bizim özümüzün kriteriyalarımız var. Siyasətçilərin, jurnalistlərin, ictimai fəalları, partiya nümayəndələrinin hamısının adı bizdə var. Ömürlük məhkum edilən "OMON"-çuların, "Nardaran hadisəsi" ilə bağlı olanların hamısının adlarını siyahımıza salmışıq. Biz istərdik ki, bu il əfv sərəncamı ilə yanaşı, amnistiya aktı da qəbul edilsin ki, daha çox insan azadlığa çıxsın. Elə məhkumlar var ki, 10 illik cəzasının 8 ilini başa vurublar. İstərdik ki, cəza müddətinin bitməyinə az qalanları ailələrinə qovuşdursunlar və Əfv Komissiyası öz işini ləyaqətlə həyata keçirsin, həm də amnistiya olsun. Amnistiyaya o maddələr düşsün ki, cəzanın yarısını, üçdə ikisini çəkənlər evlərinə buraxılsın. Jurnalistlər var ki, neçə ildir içəridə oturlublar. Məsələn, bizim siyahımızda tanınmış jurnalistlərdən Əvəz Zeynallı və Əziz Orucovun adları var".

Putin 5 il ərzində Avropada müharibəyə başlayacaq

Danimarka Müdafiə Kəşfiyyat Xidməti (DDIS) yaxın 5 il ərzində Avropada "genişmiqyaslı müharibə" təhlükəsi barədə xəbərdarlıq edən hesabat yayıb. Musavat.com xarici agentliklərə istinadən xəbər verir ki, departamentin qiymətləndirməsinə görə, əgər Rusiya NATO-nu həm hərbi, həm də siyasi cəhətdən zəifləmiş hesab edərsə, alyansın bir və ya bir neçə ölkəsinə qarşı güc tətbiq edə bilər. Hesabatda ABŞ-ın roluna xüsusi diqqət yetirilir. DDIS hesab edir ki, Rusiya ABŞ-ın təcavüz halında Avropalı müttəfiqlərini dəstəkləyə bilməyəcəyi və ya dəstəkləmək istəmədiyi qənaətinə gələrsə, hərbi münaqişə ehtimalı artacaq. Hesabatda həmçinin vurğulanır ki, Moskva NATO ilə qarşıdurmaya hazırlıq məqsədilə öz hərbi potensialını fəal şəkildə artırır. DDIS proqnozu ABŞ prezidenti Donald Trampın Ukraynadakı müharibəni dayandırmağa çalışdığı bir vaxta təsadüf edir. Sənəd münaqişənin bitməsi və ya dondurulması halında üç mümkün ssenarini açıqlayıb. Lakin bütün variantlar Rusiyanın bir neçə ölkəyə qarşı eyni vaxtda müharibə aparmağa qadir olmadığını göstərir. Təqdim olunan hesablamalara görə, altı ay ərzində Rusiya adı açıqlanmayan "qonşu dövlət"lə lokal silahlı münaqişəyə başlaya bilər. İki ildən sonra Baltıqyanı ölkələrdə regional qarşıdurma başlaya bilər. Və beş ildən sonra NATO zəifləsə və ABŞ qəti addımlar atmasa, Rusiya Avropaya qarşı genişmiqyaslı müharibəyə başlaya bilər. Eyni zamanda hesabatda qeyd olunur ki, proqnozda NATO ölkələrinin müdafiə potensialının mümkün gücləndirilməsi nəzərə alınmayıb.

Musavat.com

“Azərbaycanda Kremlin siyasətini dəstəkləyənlər qərar vermək hüququndan məhrum edilməlidir”. “Yeni Müsavat” bildirir ki, bu barədə politoloq, “Atlas” Siyasi Araşdırmalar Mərkəzinin rəhbəri Elxan Şahinoğlu Minval.az-a Azərbaycanın bir sıra sabiq məmurların Rusiyanın maraqlarından çıxış edən qruplaşmanı təmsil etməsi ilə bağlı yayılan xəbərlərə münasibət bildirərək deyib. Az öncə mətbuatda rusiyayönlü qruplaşmaya Azərbaycan Prezident Administrasiyasının keçmiş rəhbəri Ramiz Mehdiyev, rəhbərlik etdiyi barədə məlumatlar yayılmışdı. Bundan başqa, hesabatlarda sabiq nazirlər Əbülfəs Qarayev, Azad Rəhimov, Elmar Məmmədov və Eldar Mahmudovun da adı çəkilir. “Ramiz Mehdiyev Rusiyanın Azərbaycanlı maraqlarının əsas dəstəkçilərindən biridir. Bu haqda bilməyən yoxdur. O, vaxtilə “Azərbaycan” qəzetində Rusiya ilə strateji münasibətlərin əhəmiyyətindən bəhs edən bütöv səhifələrlə məqalələr dərc etdirib. Həmişə böyük sevinclə Rusiyaya səfər edib, Bakıda rusiyalı həmkarlarını qəbul edib. Həç kimə sirr deyil ki, adları hallanan digər məmurların da Rusiya ilə əlaqəsi olub. Mən Rusiya siyasətinin davamçıları siyahısına baş nazirin müavini Yaqub Eyyubovu və ölkənin Silahlı Qüvvələrinin Baş Qərargahının keçmiş rəisi Nəcməddin Sadıxovu da daxil edərdim”, - politoloq bildirib.

Onun sözlərinə görə, Rusiyada biznesi olan, Kremlin siyasətinin tərəfdarı olan məmurlar və deputatlar siyasətdən uzaqlaşdırılmalı, hər hansı qərar qəbul etmək hüququndan məhrum edilməlidir. “Çünki bu, Azərbaycanın milli təhlükəsizliyi məsələsidir. Deputatlarımız arasında Rusiyanın anti-Azərbaycan siyasətinə, rusiyalı deputatların xalqımıza və dövlətimizə qarşı təhqiramiz bəyanatlarına münasibət bildirlənlər var. Amma əksəriyyətinin mövqeyi qeyri-müəyyən olaraq qalır, sanki gözlemə mövqeyi tutublar”. Politoloqa görə, susanların məntiqi belədir ki, Rusiya siyasətçilərinin

Milli Məclisdə Rusiya ilə bağlı susanlar - politoloq “od püskürdü”

Elman Nəsirov: “Biz çıxışlarımızda fikirlərimizi bildiririk, parlamentin növbəti iclasında da ayrıca toxunacağıq”

Elşad Musayev: “İlk dəfə mən demişdim ki, təyyarə qəsdən vurulub, yəni bütün günahı parlamentin üstünə atmaq olmaz”



və diplomatlarının hücumlarına başqaları cavab versin, onların özləri isə baş verənləri sakitcə müşahidə etsinlər.

“Cəmiyyət işinin yalnız yüksək maaş almaq, xərəcə səyahət etmək və hansısa ölkədə ingilis dilində çıxışlar əzbərləməkdən ibarət olduğu saya insanların səsinə eşitmək istəyir. Saytlarımızda Azərbaycanda Rusiyanın “beşinci kolon”u ilə birbaşa əlaqəsi olanlar haqqında məlumatlar var. Bizim susqun deputatlarımız bu haqda nə düşünür? Bəlkə parlamentarilər arasında da “beşinci kolon” liderlərinin göstərişlərinə yerinə yetirənlər var? 20 Yanvar faciəsinin səbəbkarlarından biri Yevgeni Primakovun şərəfinə ölkəmizdə inşa müsabiqəsi keçirənləri, Azərbaycanın Rusiyanın yaratdığı Kollektiv Təhlükəsizlik Müqaviləsi Təşkilatına üzv olması lazım olduğunu deyənləri unutmamışıq”, - E.Şahinoğlu fikrini təməlləndirib. Politoloq hansı deputatlara işarə vurur? Parlament üzvləri Rusiyanın cavabını verə bilirlərmi?

Yeni Azərbaycan Partiyasının deputat Elman Nəsirov xatırladı ki, Moskva bəyannaməsi imzalanmasından təyyarənin vurulmasına qədər müddətdə Rusiya ilə Azərbaycanın münasibətlərində dinamika müşahidə olunurdu: “Həç bir dövlət təyyarə qəzası kimi faciəvi hadisələrdən siqortalanmayıb. Sadəcə, bu qəza baş verdikdən sonra ölkələrin özlərini necə aparması təcrübəsi var. Təbii ki, beynəlxalq hüquqa görə ölkələr üzr istəyir, sonra kom-



pensasiya ödəyir və günahı olanları da məsuliyyətə cəlb edir. Rusiya prezidenti öz ərazisində baş verən hadisəyə görə üzrxahlıq etdi, amma davamını getirmədi. Rusiya bunun ardınca öz hava məkanında törətdiyi cinayətə görə cavab verməliydi. Biz də şübhəsiz ki, Rusiyanın addımlar atacağını gözləyirdik”.

Deputat vurğuladı ki, Rusiyaya sanksiyalar tətbiq olunur, Azərbaycan isə bu prosesə qoşulmur, amma Moskva bizim belə münasibətimizi dəyərləndirmir: “Qərbdən Azərbaycana təzyiqlərin bir səbəbi də elə Rusiya əleyhinə sanksiyalarda iştirak etməməyimizdir”. E.Nəsirov bildirdi ki, əvvəl media səviyyəsində Azərbaycana hücum var idisə, indi Duma müstəvisində bi-

zimlə təhdid dilində danışılar: “Xüsusən Zatulın, Valuyev kimi deputatlar təhqiramiz ifadələrə yol verirlər. Bilirik ki, Valuyev öz beyninin məhsulunu ifadə etmir, ona verilən tapşırıqları icra edir. Azərbaycanın deputatları da bu məsələlərə cavab verirlər. Biz müxtəlif televiziyalarda, yazılı mətbuatda fikirlərimizi bildiririk, parlamentin növbəti plenar iclasında da bu məsələlərə ayrıca toxunacağıq”.

Böyük Azərbaycan Partiyasının sədri, deputat Elşad Musayev isə “Yeni Müsavat”a bildirdi ki, Rusiyanın Azərbaycana olan münasibətinə hər zaman açıq reaksiya verib: “Təyyarə vurulanda hamı “quş sürüsü”, “ehtiyatsızlıq” versiyaları səsləndirirdi, ilk dəfə efrdə mən dedim ki, hava gemimiz qəsdən vurulub.

Parlamentin bir üzvü olaraq da bu mövqedən açıq şəkildə çıxış etmişəm. Ümumiyyətlə, Rusiyanın bu hadisə ilə bağlı münasibəti qərəzlidir. Bu ölkənin siyasi fəlsəfəsi də bizə tanışdır. Ona görə də Rusiyanın belə davranacağı gözlənilən idi”. **E.Musayev qeyd etdi ki, Rusiyanın ölkəmizdə agentura şəbəkəsi və təsir dairəsi var:** “Biz Rusiyanın Azərbaycana hazırkı münasibətini pisləyirik və tarix boyu da hansı siyasət yürütdüyünü çıxışlarımızda qeyd edirik. Ona görə də Kremlin son addımlarına kəskin cavab verilməlidir. Halbuki Rusiya ilə düşmənçilik niyyətimiz yoxdur, Sadəcə, gərginliyi bu vəziyyətə gətirib çıxaran qarşı tərəfdir. Rusiya göstərdi ki, Azərbaycanda istənilən təxribatı törədə bilər. Təyyarənin vurulması da birbaşa Azərbaycan dövlətçiliyinə qarşıdır. Çünki dövlət başçısının MDB sammitinə getdiyi gün sərnəşin təyyarəsinin vurulması dövlətçiliyə qəsdidir. Ona görə də bizi hədəf seçməkdənsə, Rusiyanı canı dildən müdafiə edənləri tənqid etsinlər. Yəni bütün günahı parlamentin üzərinə atmaq olmaz, hər kəs fərdi qaydada özünə cavabdehdir. Odur ki, biz sözüümüzü açıq deməkdən çəkinmirik”.

□ **Emil SALAMOĞLU,**
“Yeni Müsavat”

Repetitorluq olmasın, bəs nə olsun?

Ekspertlər təklif edir ki, ali məktəblərə hazırlıq mexanizmi dəyişdirilməlidir, bu zaman...

Bakıda keçirilən İnsan İnkişafı Forumunda Zəhid Oruc çıxışı zamanı deyib ki, biz şagirdlərimizi kütləvi repetitorluqdan xilas edib, orta məktəblərə-pedaqoji mühitə, canlı tədris prosesinə, mənən güclü şəxsiyyətlər kimi formalaşma biləcəkləri kollektivə qaytarmalıyıq. Son vaxtlar bu cür çağırışlar artıb. Xüsusilə də elm və təhsil naziri Emin Əmrullayevin ötən həftə “...repetitorluq ləğv ediləcək” açıqlaması təhsil cameəsinin canına bir völvə ilə sahib. Bəs təhsili əvvəlki illərdə olduğu kimi, repetitorların cəngindən alıb məktəblərə qaytara biləcəyikmi? Yoxsa elə sovet dövrünün təhsilini xatırlayıb nostalji hissi ilə yaşamaqla kifayətlənəcəyik?

Təhsil eksperti Nadir İsmayilov mövzu ilə bağlı “Yeni Müsavat”a fikrini bildirib: “Ali məktəblərə qəbul mərkəzləşdirilmiş qaydada, test üsulu və ixtisas qrupları üzrə aparılacağı müddətdə, repetitorluq da qalacaq. Hazırda repetitorluq, bir növ labirintdən çıxara bilmediyimiz qeyri-rəsmi məşğul-luq növünə çevrilib. Artıq bir çox müəllimlər, təkcə dövlət büdcəsindən maaş alan qul-

luqçu kimi yox, həm də “repetitor” biznes strukturunun əməkdaşları kimi fəaliyyət göstərirlər.

Bir neçə il öncə, Bakıda repetitorluq edən müəllimlərlə müqavilə imzalanacağı barədə xəbərlər gündəmi zəbt etmişdi. Valideynlərin əlavə ödənişləri hesabına şagirdlərə məktəblərdə əlavə xidmətlər göstəriləcəkdi. Bu variant da elə vəd olaraq qaldı.



Bu gün Azərbaycanda repetitorluq qanunidir. Elə isə bunu niyə rəsmiləşdirmirik? Ona görə ki, biz bunu ləqəlləşdirsəq, məktəbin öz vəzifəsinin öhdəsindən gəlmədiyini qəbul etmiş və “təhsilimiz repetitorların çiyində inkişaf edir” kimi iddiaları təsdiq etmiş olacağıq. Məsələnin problemə çevrilmə-

sinin mahiyyətində əsas ziddiyyət ondadır ki, repetitorluq bilavasitə testin ortalığa çıxmasından sonra yaranıb. Bu gün şagirdlərin əksəriyyəti dərslərlə deyil, test kitabçaları ilə hazırlaşır. Məntiqə görə biz həmin test kitablarını da ləğv etməli, tələblərə cavab verməyən dərslərləri yeniləməliyik.

Bu səbəblərdən də repetitorluğun indiki vəziyyətdə ləğv edilməsi ehtimalı o qədər də real görünmür”.

Təhsil və karyera üzrə ekspert Ramin Nuraliyev isə deyir ki, bu gün repetitor sistemi olmasa, Azərbaycan təhsili bərbad vəziyyətdə olar: “Biz çox vaxt problemi görürük və həll yolunu axtarmaq əvəzinə tənqid etməyə üstünlük veririk. Şagird orta məktəbdə 5-ci sinif üzrə fonetika, leksika dərslərini keçir və 11-ci sinif kimi bu mövzuları üzrə təkrar xaricində ətraflı məlumat verilmir. İndi sizə bir sual verim. 6 il ərzində bu mövzu şagirdin yadında qalarmı?! Bu, sadəcə, bir fənnə aid nümunədir. Eynilə digər fənlər də bu vəziyyətdədir. Buna görə də təklif etmişdim ki, orta ümumtəhsil məktəblərində təhsilalma forması 3 istiqamətdə aparılmalıdır. 1-ci istiqamət ibtidai təhsil: burada 1-4-cu siniflər üzrə ibtidai biliklər mənimsənməlidir. 2-ci istiqamət: 5-9 -cu siniflər üzrə ümumi olaraq fənlər üzrə bi-

liklər mənimsənilməlidir. Sonda imtahan olunaraq orta ümumtəhsil şəhadətnaməsi alır.

3-cü mərhələ isə universitetə hazırlıq mərhələsi olmalıdır. Burada 10-12-ci siniflər üzrə bütün dərslər universitetə hazırlıq istiqamətində hazırlanmalı və DİM qəbul prosesinə uyğunlaşdırılmalıdır. DİM də qəbul imtahanlarında bu istiqamət üzrə sualları tərtib etməlidir. Bu zaman 10-12-ci sinif üzrə məktəblərdə hazırlıq istiqamətində verilmiş proqrama əsasən dərslər keçirilərək abituriyentlər üçün asanlaşdırılmış formada tədris edilir və repetitorluğa çox ehtiyac qalmaqda yoxdur. Sonda yekun attestat alaraq universitetlərə müraciət edə bilər. Bəli, bu proses çox çətin-dir və bunun üçün dərslərlər dəyişilməli, sistem yenilənməlidir. Yaxşı müəllimlər hazırlıq siniflərinə cəlb edilməlidir və əmək haqlarında fərqlilik hiss olunmalıdır. Mən bu təklifi nazirliyə etmişdim, amma...”

□ **Afaq MİRAYIQ,**
“Yeni Müsavat”

Azərbaycanın mülki təyyarəsinin Qroznı səmasında vurulmasından sonra Rusiya-Azərbaycan münasibətlərində belli soyuqluq yaranıb. Kremlin müəmmalı sükutu, Azərbaycanın beynəlxalq hüquqa istinad etdiyi tələblərə əməl etməməsi azmış kimi, ölkəmizə qarşı müxtəlif səviyyələrdə təhdidlər davam edir.

Bu mövzuda deputat, Milli Məclisin Müdafiə, təhlükəsizlik və korrupsiyaya qarşı mübarizə komitəsinin üzvü Aydın Mirzəzadə "Yeni Müsavat"-ın suallarını cavablandırır.

- Aydın bəy, artıq ikinci aydır Rusiya təyyarəmizin vurulması faktı ilə bağlı sükut nümayiş etdirir. Bu yaxınlarda Dmitri Peskov bildirdi ki, prezident Putin hadisə ilə bağlı hər hansı bəyanat verməyəcək. Bununla Kremlin nə demək istəyir? Rusiya Azərbaycanla körpüləri yandırmağa hesablanmış addımlarını atır?

- Hesab edəmiyəm ki, məsələ bəzilərinin düşündüyü kimi, gərgin və dərinidir. Bəli, Rusiya ərazisində Azərbaycan mülki təyyarəsinin vurulması çox ciddi məsələdir. Azərbaycan öz suveren hüquqlarına söykənərək, çox düzgün olaraq Rusiya tərəfini bu məsələyə münasibətini istədi. Rusiya prezidentinin 3 gün sonra da olsa, zəng edib Azərbaycandan üzr istəməsi, sonra daha bir zəngi onu göstərdi ki, Rusiya Azərbaycanla münasibətləri diqqətdə saxlayır. Aydın ki, bundan sonrakı məsələlər artıq ikinci, üçüncü səviyyələrdə həllini tapmalıdır. Qazaxıstandakı qəzanı müəyyənləşdirən komissiya artıq öz rəyini ortaya qoydu. Rusiya Hərbi Prokurorluğu bu məsələ ilə bağlı işləyir. Səhv etmərsə, orada Azərbaycan prokurorluğunun nümayəndəsi də var.

Yeni proses gedir. Şübhəsiz ki, Azərbaycan bu məsələlərə Rusiyadan daha isti, anlaşıqlı yanaşma gözləyir. Çünki biz Rusiya ilə strateji müttəfiqlik, heç vaxt Rusiya əleyhinə heç bir kampaniyada iştirak etməmişik. Azərbaycanla rus dilinə, rus icmasına hörmət var və biz Rusiya ilə münasibətləri dəyərləndiririk. Amma bu, o demək deyil ki, Azərbaycan öz suveren hüquqlarından əl çəkəcək, cəmiyyəti düşündürən məsələləri dövlət dili ilə səsləndirməyəcək.

- Amma görünən budur ki, şimal qonşumuz Azərbaycanın bütün etdikləri yaxşılıqlarının qarşılığında fərqli davranmaqdadır, hətta Dövlət Dumasının üzvləri səviyyəsində dövlətimiz, xalqımız təhdid edilir. Bunu necə başa düşmək olar?

- Gəlin belə deyək. Bu gün yüksək səviyyədə anti-Azərbaycan bəyanatları yoxdur. Hətta "Rus evi" məsələsində Rusiya XİN-in sözcüsü Mariya Zaxarova bildirdi ki, ölkəsi onun hüquqi məsələlərini həll etməyə hazırdır. Göründüyü kimi, biz bu məsələlərdə hansısa fərqli möv-

qe yoxdur. Hər hansı deputatın fikir bildirməsi hələ Rusiya dövlətinin münasibəti deyil.

- Aydın bəy, amma soyuqluq, həm də sayğısızlıq göz önündədir. Məsələn, Rusiyanın Azərbaycandakı səfiri heç olmasa həlak olanların dəfn və yas mərasimlərinə qatılmadı, başsağlığı vermədi...

qonşu ölkələrlə bağlı kəskin ifadələr işlədən deputatlara xəbərdarlıq edilməsi halları da olub. Amma Rusiyada azərbaycanlılara qarşı az qala terror çağırışınadək qəbul olunmaz fikirlər səsləndirilir, Rusiya Dövlət Duması, rəsmi şəxslər bütün bunları sanki eşitmirlər. Sizcə, bu, nor-

Rusiyadakı səfirliyinə başsağlığı vermək üçün getməkdənsə, səfirin etimadnaməsinin müəkkəbi qurumamış etiraz notası təqdim etdilər.

- Mən sizinlə razıyam. İki məsələyə diqqət etmək lazımdır. Bir tərəfdən Rusiyanın yüksək rəsmi səviyyəsində hansısa bir anti-Azərbaycan

nın hakimiyyət orqanlarına çatdırsın. Ona görə parlament, ictimai təşkilatlar var ki, belə məsələləri diqqətdə saxlasınlar. Rusiya bloggerlərinin Azərbaycana qarşı kin-küdurət bəyanatları yaymasına niyə imkan verirlər? Haradadır sağlam düşüncəli Rusiya bloggerləri? Nəyə görə Rusiya telekanallarında və yaxud Rusi-

şəbbüləri zamanı da ölkəmiz prosesdə yer almayıb. Amma bütün bunlar şimal qonşumuz tərəfindən müsbət qiymətləndirilmir. Vaxtilə Azərbaycanın ön böyük diaspor təşkilatı ÜAK-ın qeydiyyatı ləğv edildi və o zaman da Azərbaycan dövləti təmkinli münasibət sərgilədi. Bakıdakı "Rus evi"-nin qanunsuz fəaliyyətinin aşkarlanması və hüquqi tədbirlərin görülməsini isə Rusiyadakı bölli çevrələr sinirə bilmir.

- Biz Rusiyaya sərgilədiyimiz münasibətin eynisini ondan gözləyirik. Biz normal, mehriban qonşuluq münasibəti gözləyirik. Hesab etmi-

"Biz Rusiyaya sərgilədiyimiz

münasibətin eynisini ondan gözləyirik"

Aydın Mirzəzadə: "Müəyyən suallar var və həmin suallar öz cavabını tapmalıdır"



"İnanmıram ki, Rusiya təyyarəsi hansısa başqa ölkənin ərazisində vurulsaydı, bunu sakitcə qarşılayardı..."

- Əlbəttə ki, bu, düzgün deyil. Çox yaxşı olardı ki, Rusiya səfirliyinin nümayəndələri yasda iştirak edəydilər.

- Heç olmasa səfirliyin qarşısında çəlgəng qoyulmasını da təşkil edə bilərdilər...

- Əlbəttə, olardı. Çox yaxşı olardı ki, Rusiyadan ictimaiyyət nümayəndələri gələrdi. Konkret olaraq Çexistan-dan bir nümayəndə heyəti gələrdi, din xadimləri, ziyalılar...

- Rusiyanın pomidora, kartofa ehtiyacı olduğu illərdə Bakıda davamlı səfərləri çox görmüşük, amma belə dəhşətli hadisə olub, normal mövqe görmürük.

- Doğrudur. Gerek onlar gələydilər, həlak olanların ailələrinə gedəydilər, Azərbaycan ictimaiyyətinin nümayəndələri ilə görüşəydilər, mətbuata, telekanallarımıza çıxaydılar. Bunun üçün elə böyük xərçəmi istənilir? Yaxşı olardı Dövlət Dumasının deputatı Nikolay Valuyevin anti-Azərbaycan bəyanatlarına Rusiya parlamentinin 3 deputatı öz etirazını bildirərdi ki, Azərbaycanla belə hərəkət etmək, burada yaşayan Azərbaycan icmasının nümayəndələri haqqında belə qüsurlu fikirlər səsləndirmək olmaz!

- Azərbaycan parlamentinin təcrübəsində hansısa

maldırımı?

- Əlbəttə, yox. Rusiya Dövlət Dumasında Azərbaycanla dostluq qrupu var, niyə onlar Azərbaycanla dostluq barəsində bəyanat vermirlər? Niyə Nikolay Valuyev İntizam komissiyasına dəvət edilmir, onun bəyanatının Azərbaycanla münasibətlərə zərər vuracağı bildirilmir? Valuyev deputatdır, amma siyasətçi deyil. 15 yaşından onun məşqçisi erməni əsilli idmançı olub. Ola bilsin bu faktor da əksini tapır.

- Hesab etmək olarmı ki, bu, yalnız Valuyevin özəfəliyyətidir? Vaxtilə Jirnovski Kremlin anti-Azərbaycan mövqeyinin ifadəçisi idi, "Moskvanın danışan dili" idi. Bu barədə nə deyə bilərsiniz?

- Əgər Valuyevin Azərbaycanla bağlı hansısa sualları var idisə, Azərbaycan ictimaiyyətinin Rusiyadakı nümayəndələri ilə görüşəydi. Azərbaycan parlamentinə qonaq gələrdi. Bunu niyə etmədi? Hansı ki, Azərbaycan bunu edib. Bizim deputatlar parlamentdə digər dövlətlərlə münasibətlərə çox həssaslıqla yanaşırlar.

- Digər tərəfdən, Rusiya rəsmiləri Azərbaycanın

bəyanatı, yaxud hərəkəti görürmü. Bu, yaxşıdır. Amma bir məsələ var, niyə parlamentinin hər iki palatasının sədri Milli Məclisin sədri Sahibə Qafarova zəng etmədi? Niyə Rusiyanın hakim "Yednaya Rossiya" partiyasının ("Vahid Rusiya") sədri Dmitri Medvedev partiyamızın sədr müavinləri Əli Əhmədov və Tahir Budaqova zəng etmədilər? Niyə Rusiya Omбудsmanı Azərbaycan Omбудsmanı Səbinə Əliyevaya zəng etmədi? Yəni bunlar da elə çətin məsələ deyildi. Rusiyanın bu gün sanksiyalara dözümlü gətirmək, Rusiya prezidentinin ABŞ prezidenti ilə görüş məsələləri onun üçün prioritetdir. Amma Azərbaycan üçün bu, həssas və ağırlıq bir məsələdir. İnanmıram ki, Rusiya təyyarəsi hansısa digər ölkənin ərazisində hərbi qüvvələr tərəfindən vurulsaydı, Rusiya bunu sakitliklə qarşılayardı.

Azərbaycan bu gün Rusiyanın az sayda olan, sınaqdan çıxmış dostlarından biridir. Rusiya Azərbaycanı itirməyə çalışmamalıdır, Azərbaycanla münasibətləri qorumaq, həssaslıqla yanaşmalıdır. Elə ona görə də səfirlik var ki, bu məsələləri Rusiya-

ya mətbuatında aviaqəzadan sonrakı əhval-ruhiyyə, azərbaycanlıların həlak olması ilə bağlı məlumatlar verilmir?

- Yəqin ki, sizin Rusiya Dövlət Dumasının üzvləri arasında dostlarımız, münasibətdə olan deputatlar var?

- Yox, tanıdığım kimse yoxdur.

- Bu hadisədən sonra kimsə sizə zəng etməyib?

- Yox. Əlbəttə, kimsə zəng etsə, fikir mübadiləsi edərdik, müəyyən fikirlərimi bildirərdim. Rusiyanın min illik dövlətçilik ənənəsi var. Kifayət qədər təcrübəyə malikdir, dünya ilə təmas qurmaq

rəm ki, münasibətlərimiz çox-çox pisdır. Amma bununla belə, suallar var, biz o sualların cavablarını, o münasibətin cavabını gözləyirik. Düzdür, Rusiyanın siyasi gündəmində böyük məsələlər durur. Amma Azərbaycanla münasibətlər heç də kiçik məsələ deyil. Rusiya Azərbaycandan özünə həmişə qonşuluq münasibəti görüb. Rusiya vətəndaşı olan azərbaycanlılar bu gün Rusiya büdcəsinə vergi ödəyirlər, Rusiyanın yaxşı vətəndaşlarıdır, seçkilərdə iştirak edirlər və heç bir zaman bu ölkədə millətçiliklə məşğul olmayıblar. Ona görə də hesab edirəm ki, Rusiya Azərbaycanla münasibətlərinə əvvəllər olduğu kimi, Azərbaycanın ərazi bütövlüyünə hörmət, daxili işlərinə qarışma-maq xəttini əsas götürməklə, aviaqəzadan sonra yaranan məsələləri araşdırmaqla bağlı mövqeyini də ortaya qoymalıdır.

- Sizcə, Rusiya Azərbaycandan nə istəyir?

- Bu gün, sadəcə olaraq, Rusiya qarşısında olan böyük məsələlər fəvqündə nədənsə Azərbaycanla münasibətlər məsələsini bir qədər unudub.

- Amma Azərbaycan Rusiyanın cənub qapısıdır. Hələ Zəngəzur qapısının açılması gündəmin əsas mövzularındandır. Öz qapısını niyə qapamağa çalışsın ki?

- Orası elədir. Baxmayaraq ki, Azərbaycan və Rusiya münasibətlərində bu gün müəyyən suallar var, amma səhv etmərsə, bu günlərdə cənab prezidentimiz Rusiya ilə imzalanmış sənədi təsdiqlədi. Bunun özü bir göstəricisi idi ki, Azərbaycan Rusiya ilə münasibətlərə diqqət verir, onun möhkəmlənməsində, güclənməsində daha da maraqlıdır. Fikrimcə, bu məsələlər gec-tez öz həllini tapacaq. Bu, hər iki dövlətin marağındadır. Mən indiki duruma böhran deməzdim. Müəyyən suallar var və həmin suallar öz cavabını tapmalıdır.

□ **Elsad PAŞASOY,**
"Yeni Müsavat"



Oqtay Qasimov

Ermenistan Rusiyanın Azərbaycanla danışıqlarda vasitəçi kimi çıxış etməsi ideyasını rədd edib. Bu barədə ölkə parlamentinin spikeri Alen Simonyan brifinq zamanı bildirib. “Keçmiş təcrübə çoxlu pis xatirələr buraxdı, hələ də cavabını tapa bilmədiyimiz bir çox sualımız var”, - o deyib.

Simonyan həmçinin bəyan edib ki, Moskvanın İrəvanla Bakı arasında vasitəçi kimi iştirak etməsi ehtimalı azdır.

Azərbaycan da vasitəçiliyə qarşıdır. Bakı ikitərəfli danışıqlar formatını dəstəkləyir. Rusiyanın Ermənistandakı səfəri Sergey Kopirkin isə bildirmişdi ki, Moskva İrəvanla Bakı arasında münasibətlərin normallaşmasına kömək etmək istəyindədir.

Öz növbəsində Rusiya Prezidentinin mətbuat katibi Dmitri Peskov fevralın 11-də Bakı və İrəvanın danışıqları müstəqil aparmağa qadir olduqlarını söyləyib.

Peskov Rusiya üçün Cənubi Qafqazın sülh və tərəqqi ərazisinə çevrilməsinin vacib olduğunu söyləyib.

İrəvanla Bakının yuxarı-

dakı dəyişməz mövqeyi Moskva üçün yetərlidirmi?

Politoloq Oqtay Qasimov “Yeni Müsavat”-a bildirdi ki, Rusiya tərəfi Azərbaycanla Ermənistan arasında ki münasibətləri 30 ildən artıq müddətdə manipulyasiya etdi və hər iki tərəfə təsir imkanlarını saxlamaqla, eyni zamanda Cənubi Qafqazda özünün aparıcı rolunu təsdiqlədi: “2020-ci il 10 noyabrda Azərbaycanla Ermənistan arasında Rusiyanın da iştirakı ilə üçtərəfli bəyanatın imzalanmasında da Rusiya Prezidenti Vladimir Putin təminatçı rolunda çıxış etdi. Bu anlaşmada Rusiya üçün müəyyən uyğun şərtlər də əks olundu. Rusiya bu üçtərəfli bəyanata əsaslanıb özünün sülhməramlı adlanan hərbi kontin-

Moskvadan Bakı və İrəvana ikibəşli mesaj - həm vasitəçilik istəyir, həm də...

Azərbaycan və Ermənistan rədd edir

gentini Qarabağa yeritdi.

2020-ci ildən sonra Rusiya əslində özünün köhnə siyasətini həyata keçirməklə sülh prosesini ləngitməyə çalışdı. Məhz Rusiyanın prosesi uzatma cəhdləri hazırda onun özünə qarşı bir problemə çevrilib. Rusiya istəşeydi, elə ilk dövrlərdən Zəngəzur dəhlizinin açılmasına nail ola bilərdi, amma Rusiya bunu uzatdığından indi Ermənistan həm Rusiya qüvvələrinin Zəngəzur dəhlizinə nəzarət etməsinə, həm də sülh danışıqları prosesində Rusiyanın vasitəçiliyinə razı olmur”.

Politoloq qeyd etdi ki, 2022-ci ildə Rusiya ilə Qərb arasında münasibətlər kəskinləşəndən sonra Qərb Azərbaycan-Ermənistan münasibətlərinin normallaşması və sülh danışıqları prosesində aktiv rol oynamağa başladı:

“Amma zamanla onlar da neytrallıq mövqeyini itirdiklərindən Azərbaycan onları prosesdən faktiki kənarlaşdırdı. 2023-cü ilin noyabrından ikitərəfli formatda danışıqlara keçilməsi təklifi ilə Azərbaycan çıxış etdi. Ermənistan bu təklifi qəbul etməkdən nə qədər yayınmağa çalışsa da, Azərbaycanın mövqeyinin qəbuluna nail olundu. Məhz bu təklifdən sonra göründü ki, vasitəçilərsiz olmadan ikitərəfli format daha effektiv formatdır. Çünki prosesdə nə qədər çox vasitəçi olarsa, proses o qədər ləngiyir və həmin prosesdən vasitəçilər öz maraqları üçün istifadə etməyə çalışırlar. Azərbaycanla Ermənistan heç bir vasitəçi olmadan əsirlərin dəyişdirilməsi ilə bağlı danışıqlarda müsbət nəticəyə nail oldular. Eyni zamanda sərhədlərin delimitasiya və demarka-

siyasının həyata keçirilməsi ilə bağlı razılaşmalar da məhz bu formatda həll olundu. Bunun sayəsində Azərbaycanın işğal altında olan 4 kəndinin azad edilməsinin, sərhədlərdə delimitasiya və demarkasiya prosesinin şəhidi olduq”.

O.Qasimov vurğuladı ki, proses asan və hamar getmir: “Bunu müxtəlif formada ləngitməyə çalışan qüvvələr var. Məhz bu səbəbdən yenə də müxtəlif ideyalar ortaya çıxır və Rusiya da yenidən vasitəçiliyə cəhd edir. Amma ikitərəfli formatda qeyd etməliyə ki, iki dəfə Münhendə və o cümlədən 2024-cü ilin oktyabrında Kazanda Azərbaycanla Ermənistan vasitəçilərsiz görüşlər keçirildilər. Bu görüşlərdə də bir sıra məsələlər öz həllini tapdı, prosesdə müəyyən irəliləyişlər oldu. Rusiyanın indi yenidən vasitəçiliyə iddia

etməsi təbii ki, Cənubi Qafqazda zəifləməkdə olan təsirini gücləndirmək məqsədi daşıyır. Yenidən özünün arxa bağçası saydığı Cənubi Qafqazda prosesləri nəzarətə götürmək və tərəflərə təsir göstərmək, təzyiq etmək imkanlarını əldə saxlamaq məqsədi güdür. Amma nə Azərbaycan, nə də Ermənistan vasitəçiliyə razılaşacaq. Ermənistan birbaşa danışıqlarda çox da maraqlı deyil, Ermənistan istəyir ki, bu prosesdə vasitəçi qismində Rusiya yox, Fransa, Avropa İttifaqı iştirak etsin. Amma Azərbaycan buna qarşıdır, heç Rusiyanın da vasitəçiliyinə maraqlı deyil. Əgər Ermənistan müstəqil siyasət yeridə bilsə, o zaman təbii ki, birbaşa danışıqlarla biz daha çox məsələləri, anlaşmazlıqları həll edə bilərik. Rusiya isə vasitəçi olmaq üçün öz rolunu qabartmağa çalışmaqda davam edəcək”.

□ **Etibar SEYİDAĞA,**
“Yeni Müsavat”

Bakı və Ankaranın tarixi missiyası - Moskva buna getsə...

Təhlilçilər TDT-nin daha da güclənməsini vacib sayırlar

Rusiya mətbuatında, o cümlədən Kremlə yaxın KİV-lərdə Azərbaycan əleyhinə anti-təbliğat kampaniyası səngimir. Son günlər bu ölkənin media məkanında ümumən postsovet türk dövlətləri vaxtaşırı hədəfə alınır, onların ünvanına şər-böhtan, təhdidlər yağdırılır.

Bu yöndə imperiya təfəkkürlü media resursu “Tsarqrad” xüsusi fərqlənir. Bu günlərdə o, Tokayevin hakimiyyətini “rejim” adlandırmış, Qazaxıstanın suverenliyini təhdid edən, növbəti hədələyici fikirlər səsləndirmişdi.

Bəs Türk dövlətlərinin əks-tədbirləri nə olmalıdır?

Qazax publisist Arman Şorayevə görə, türk xalqları rus təcavüzünə müqavimət göstərmək üçün birləşməlidir: “Təəssüf ki, Rusiyanın çox sayda sakini rus şovinizminin və imperializminin təsiri altındadır, ondan qurtulmaq istəmir. Bu atavizmin sonu gəlmir ki, gəlmir”.

O bu cür materialın “Tsarqrad” resursunda dərc olunmasını təsadüfi saymır: “Çünki onun yarıdıcısı Konstantin Malofeyev keçmiş imperiya üçün nostalji keçirən pravoslav oli-



Fikrət Yusifov

qarx və monarxistdir”.

Anti-Azərbaycan kampaniyasına toxunan analitik bildirir ki, bu minvalla Putin qazana biləcəyindən on dəfə çox itirəcək: “Ona görə ki, Rusiyaya həqiqi dost ölkələrin sayı getdikcə azalır. Belə getsə, onların Belarus, Şimali Koreya və İrandan başqa dostu qalmayacaq”.

Qazax publisist türk dövlətlərini vəziyyətdən zəruri nəticələr çıxarmağa çağırır: “Hesab edirəm ki, biz, siz və digər türklər birləşmə haqqında bir daha düşünməliyik. Çünki biz birlikdə orta q türk dili və adət-ənənələri ilə birləşmiş çoxmilliyyətli xalqı təmsil edirik. Kollektiv təhlükəsizliklə bağlı ümumi müqavilələrimiz, ümumi ordumuz, qarşılıqlı müdafiə ilə bağlı öh-



Azər Badamov

dəliklərimiz olmalıdır. Biz birləşməliyik. Bu, Rusiyanın təcavüzünə, müstəmləkə və imperiya siyasətinə qarşı yeganə güclü antidot olacaq”.

Bəlkə doğrudan da Türkiyə və Azərbaycanın moderatorluğu ilə “Türk NATO-su” və ya “Turan” hərbi birliyini qurmaq zamanı çatıb?

Sabiq maliyyə naziri, siyasi və iqtisadi məsələlər üzrə ekspert Fikrət Yusifov qeyd edib ki, Rusiya imperiya olaraq ətrafında olan bütün xalqları əzib, istismar edib: “Bu, çar Rusiyası dövründə də belə olub, Sovet İttifaqı adlı, bir qədər fərqli imperiya dövründə də. SSRİ dağılandıqdan sonra, 1991-ci ildə Rusiya bir dövlət kimi tam çökmüş bir duruma gəlsə də, Qərb



Sona Əliyeva

onun dağılmasından qorxdı. Rusiya Qərbin maliyyə dəstəyindən sonra özünə gəlib ayaq üstə dura bildi. Bu gün Rusiya bütün dünyanı, Avropa Birliyini təhdid edir, Sovet İttifaqını bərpa etməyin yolları üzərində çalışır. Ətrafında olan bütün xalqlara yuxarıdan aşağı, “ağa” təfəkkürü ilə baxan Rusiya bu gün türk dövlətləri üçün də təhlükədir. Bu təhlükədən xilas olmağın yeganə yolu isə türk dövlətlərinin bir araya gəlməsindən və müxtəlif platformalarda bir müstəvidən çıxış etməsindən keçir.

Bu gün Rusiyanın daxilində muxtariyyət formasında çoxsaylı türk respublikaları və vilayətləri mövcuddur. Mərkəzi Asiyanın türk dövlətləri, Azərbaycan və Türkiyə

kimi dövlətlərin bir araya gəlməsi, Rusiya Federasiyasına daxil olan türk muxtar dövlətlərinin və vilayətlərinin gələcəkdə bir arada olmaq şansları Rusiya hökumətini ciddi əndişələndirir”.

Deputat Azər Badamov hesab edir ki, türkdilli ölkələr arasında hərbi əməkdaşlığın yeni bir formasının yaradılmasının zamanı yetişib: “Rusiyada hər hansı ölkəyə qarşı informasiya kampaniyasının başlanması ilə bağlı bir tapşırıq gələrsə, bu dərhal genişlənir və kütləvi hal alır. Təbii ki, münasibətlərin gərginləşməsi və dərinləşməsində maraqlı dairələr var. Bu da Türk dünyasında əməkdaşlıq formatlarının dərinləşdirilməsi ilə bağlı yeni platformaları aktuallaşdırır. Bu gün Türk Dövlətləri Təşkilatı siyasi, iqtisadi, mədəni, humanitar əməkdaşlığı genişləndirir. Amma hərbi əməkdaşlığın yeni bir formasının da yaradılmasının zamanı yetişib. Dövlət başçısının qeyd etdiyi kimi, bizim ailəmiz Türk dünyasıdır. Başqa bir yerdə bizi gözlemirlər. Əgər biz vahid bir hərbi gücə çevrilə bilsək, ölkələrimizə ayrı-ayrılıqda baş verən təhdidlər də azalacaq”.

Siyasi təhlilçi Sona Əliyevə

vanın sözlərinə görə, Rusiya son dövrlər təkə Azərbaycanla qarşı yox, bütün Türk dünyasına qarşı kin püşkürür: “Qazaxıstana və Azərbaycana qarşı şimal qonşumuzun kəskin mövqeyi başadüşüləndir. Çünki həm Astana, həm də Bakı müstəqil və balanslı siyasət yürüdü. Kremləki imperialist düşüncə məhkumları isə bunu həzm edə bilmirlər. Bu baxımdan, düşünürəm ki, Azərbaycan da daxil olmaqla, bütün türk dövlətləri TDT-ni üçüncü qütbə çevirmək üçün daha da genişmiqyaslı addımlar atmalıdırlar ki, Rusiya, İran kimi anti-türk düşürgələr öz hədlərini bilsinlər. Bunun üçün hərbi və iqtisadi birliklərin yaxınlaşması daha da intensivləşdirilməli və birgə təhlükəsizlik konsepsiyaları işlənilməlidir. Mövcud baza əsasında hərbi gücümüz daha da şaxələndirilməlidir. Bu istiqamətdə son illərdə çox böyük işlər görülür və bu türk dövlət başçılarının liderlik keyfiyyətlərinin əyani təzahürüdür. İmperiya təfəkkürü daha da aqressiv hal aldıqca, Rusiya Orta Asiya və Cənubi Qafqazı itirəcək. Regionda daha da təklənəcək. Bu, birmənalıdır. Fikrimcə, indi bütün türk dövlətləri Rusiyadan uzaqlaşma yolunda çoxşaxəli addımlar silsiləsini yaxın aylarda daha da sürətləndirəcəklər və bu KTMT-nin, Avrasiya Gömrük İttifaqının süqutu ilə nəticələncək”.

□ **Cavansir ABBASLI,**
“Yeni Müsavat”

ABŞ-da ikinci Tramp dönəminin başlamasından dolayı ən çox təlaşa düşən ölkələrdən biri də Ermənistandır. Nikol Paşinyanın təzəcə bitən, həm də uğursuz olan Amerika səfəri də sözsüz ki, ən əvvəl bununla bağlı idi. Paşinyan Bayden hökumətinin Ermənistanla bağlı siyasətinin davam etdiriləcəyinə dair zəmanət almadı.

Digər narahatlıq isə ABŞ Beynəlxalq İnkişaf Agentliyi-nin (USAİD) cinayətkar qurum kimi bağlanmasıdır. Bəs Ermənistanda USAİD-in yeri ni kim tuta bilər?

ReAL sədri Natiq Cəfərlinin sözlərinə görə, ABŞ-dan, AB-dən Ermənistanla gələn qrantlar azalacaq deyə, bu ölkədə siyasi mübarizə daha maraqlı hal alacaq. Kremlin isə Ermənistanda həm açıq, ayaqda olan, həm də "yatmış", istənilən anda hərəkətə keçə bilən "hücrələri" var: "Əgər Ermənistan mediasında Ukraynada olan mənzərəyə yaxın maliyyələşmə varsa (Ukraynada media 90% qrantlarla ayaqda qalır), qonşumuzdakı media və sivil toplum özünə yeni maliyyə mənbələri axtarışına çıxacaq. Bu an Rusiyanın erməni oligarxlarının pulu işə düşə bilər. Yeni Ermənistanın guya Rusiyadan uzaqlaşdığı mif idi, indi bu mif də dağıla bilər ki, bu da bizə xeyirli deyil".

N.Cəfərliyə görə, Ermənistanda hakimiyyət dəyişiklikləri 2026-da reallaşabilir: "Məncə, ona qədər Ermənistanla məhz elə ABŞ-in, Trampın moderatorluğu ilə böyük sülh sənədi imzalamaq lazımdır və bu təklif rəsmi Bakıdan gəlməlidir - biz təklif edək, görək İrəvan bundan imtina edə biləcəkmi..."

Yada salaq ki, Ermənistanda parlament seçkiləri gələn il keçiriləcək.

Ermənistanda USAİD-i Rusiyanın əvəzləməsi mümkün mü? Rusiya vəziyyətdən

istifadə edib bu boşluğu doldura bilərmə?

Demokratiya və İnsan Hüquqları Komitəsinin sədri Çingiz Qənizadə "Yeni Müsavat"a bildirdi ki, Nikol Paşinyanın Amerika səfəri onun istədiyi səviyyədə olmadı, uğursuz oldu. Paşinyan yeni prezident Donald Trampa görüş niyyəti ilə Amerikaya getmişdi. Ancaq erməni diasporasının və Erməni Milli Konqresinin bütün cəhdlərinə baxmayaraq Tramp onun qəbul etmədi. Bu həm erməni diasporunun, həm Erməni Milli Konqresinin, həm də Paşinyanın uğursuzluğu oldu. Bu onu göstərir ki, Ermənistan Tramp Amerikasından hələ istədiyi dəstəyi ala bilmir. Amma bu o demək deyil ki, onların inadkarlığı davam etməyəcək. Ermənilər müxtəlif vasitələrlə ABŞ-dan maliyyə və siyasi dəstək almağa çalışacaqlar. Lakin Co Bayden hökumətindən fərqli olaraq Tramp Cənubi Qafqaz məsələsində tamamilə Ermənistanla staxa siyasətini yürütməyəcək. Tramp bu məsələdə balanslaşdırılmış siyasət yürüdəcək və çalışacaq ki, Baydendən daha ədalətli mövqe nümayiş etdirməsin, Azərbaycanla Ermənistan arasında sülh sazişinin imzalanmasına nail olunsun. USAİD-in bağlanması isə təkcə Ermənistanda deyil, hər yerdə həyata keçirilib: "Trampın bu qərarı yüzlərlə ölkədə alqışlanan qərardır. Alqışlanmayan az sayda ölkələrdən biri Ermənistandır. Ermənistanla USAİD-dən çox böyük məbləğlərdə vəsaitlər müxtəlif layihələr adı ilə verildi. Azərbaycan xeyli müddət idi USAİD-in Azərbaycanda fəaliyyətinin dayandırıldığı barədə qərarı barədə ABŞ-a rəsmi məlumat göndərmişdi. Ermənistan hakimiyyəti isə USAİD-in bağlanmasını istəmədi. Paşinyan hökuməti Soros Fondunun "uşaqlar"ından ibarətdir. Onlar həm Sorosun, həm də USAİD-in maliyyə, si-

Ermənistanda USAİD-in yerini Rusiya tuta bilər, amma necə...

Rusiya yaranmış boşluqdan istifadə etməyə çalışacaq



USAİD-in əvəzində Rusiyanın olması variantına istə yavaşlıqları ehtimalı çox azdır: "Şübhəsiz ki, indiki Ermənistan hakimiyyəti nə qədər Rusiyadan uzaqlaşmaq, Qərbin qucağında oturmaq xətti götürsə belə, Moskva Ermənistanı tamamilə buraxmaq istəmir və istəməyəcək. Orada yaranan və yaranacaq istənilən boşluğu hansısa formada doldurmağa çalışacaq. Rusiyanın Ermənistan hakimiyyətinə deyil, Ermənistan müxalifətinə dəstək vermək, dəstəyi artırmaqla bağlı iddialar var. Bu iddialar daha çox inandırıcıdır. Paşinyan hakimiyyətinə qurtulmaq üçün Rusiya və digər Paşinyandan narazı dövlətlər müxalifətə müəyyən maliyyə dəstəyi göstərə bilərlər. Rusiyapərəst hakimiyyətin qurulması üçün ən müxtəlif istiqamətdə addımların qarşısındakı dövrə intensivləşəcəyi gözlənilir. Ona görə də ABŞ Cənubi Qafqazda sülh istəyirsə, gec olmadan Azərbaycanla sülh müqaviləsi imzalaması üçün Ermənistanla təzyiq etməlidir. Azərbaycan da sülh müqaviləsinin imzalanması üçün addımlar atır".

□ **Etibar SEYİDAĞA,**
"Yeni Müsavat"

Bakıdakı "rus nağılı" da belə bitdi - müxbirimizin gördükləri...

Paytaxtda "Rus evi"nin yerləşdiyi binada kiçik söküntü işləri aparılır, bayraqlar və bəzi əşyalar hələ ki saxlanılır



Bakıdakı "Rus evi" ötən gündən fəaliyyətini dayandırır. Bu barədə "Rus evi" facebook hesabında paylaşım etmişdi. Bildirmişdi ki, Azərbaycan Xarici İşlər Nazirliyinin tələbi ilə əlaqədar tədbirlər görülür.

"Rus evi"nin yerləşdiyi binadakı lövhə və yazılar da artıq sökülərək, çıxarılıb. Bina-nın qapıları ziyarətçilərin üzünə bağlanıb. "Yeni Müsavat"ın əməkdaşı həmin ünvanda olub və real vəziyyətlə tanış olub. Belli olub ki, binanın bəzi əşyaları oradan çıxarılsa da, ümumilikdə tam köç baş tutmayıb. "Rus evi"nin işçisi bildirib ki, hazırda içəri

heç kim buraxılmır. Binada kiçik söküntü işləri aparılırsa da, Azərbaycan və Rusiya bayraqları, müxtəlif kitab və broşür rəfləri, piano musiqi aləti yerində qalır. Müxtəlif əşyaların nə zaman daşınacağı ilə bağlı məlumat verilmir. Hazırda Rusiyanın casus yuvası adlandırılan və casusluq fəaliyyətində ittiham olunan "Rus evi" 1997-ci ilin 3 iyulun-



da Azərbaycanla Rusiya arasında imzalanmış sazişə uyğun olaraq yaradılıb. Mərkəz Rusiyanın Azərbaycandakı diplomatik nümayəndəliyinin rəhbərliyi altında fəaliyyət göstərirdi və MDB və beynəlxalq humanitar əməkdaşlıq məsələləri üzrə Federal Agentlik ("Rossotrudniçestvo") tərəfindən dəstəklənirdi.

Azərbaycan mətbuatında hələ bu ilin yanvarından mərkəzin casusluq fəaliyyəti ilə məşğul olmasına dair məlumatlar yayılırdı. Bildirirdi ki,

burada Azərbaycan dövlətinin və xalqının tolerantlığından və humanistliyindən sui-istifadə hallarının baş verməsi haqda etibarlı mənbələrdən məlumatlar əldə olunub. Mədəniyyət, ədəbiyyat və digər humanitar fəaliyyət istiqaməti ilə məşğul olmaq əvəzinə, "Rus evi" ölkəmizdə milli və dini zəmində nifaq salmağa, separatçılıq toxumlarını səpməyə çalışan şəxslərin-agentlərin yuvasına çevrilib.

Xarici İşlər Nazirliyinin mətbuat katibi Ayxan Hacıza-

də Rusiyanın "Rossotrudniçestvo" agentliyinin Azərbaycan ərazisində fəaliyyətinə xitam verilməsi ilə bağlı yerli mətbuatın sualını belə cavablandırdı: "Azərbaycan ərazisində bu kimi təşkilatların fəaliyyəti milli qanunvericiliyə, ölkələr arasında qarşılıqlı prinsipinə və ikitərəfli əsasda əldə olunmuş razılıqların tələblərinə uyğun olaraq tənzimlənir. "Rossotrudniçestvo"nun Azərbaycandakı nümayəndəliyi olan Rusiya İnformasiya-Mədəniyyət Mərkəzi - "Rus evi"nin hüquqi şəxs qismində qeydiyyatının mövcud olmadığı və təşkilatın Azərbaycan qanunvericiliyini ciddi şəkildə pozduğu barədə Rusiya tərəfinə məlumat verildikdən sonra, 3 fevral 2025-ci il tarixində "Rus evi"nin fəaliyyətinə xitam verilməsi barədə Rusiya tərəfinə nota göndərilib. Bununla da Azərbaycan tərəfinin ölkəmizdə "Rus evi"nin fəaliyyətinə xitam verilməsi barədə qərarından irəli gələrək, Rusiya tərəfindən bu istiqamətdə müvafiq tədbirlər həyata keçirilməsi gözlənilir".

Bir məqamı da qeyd edək ki, bir müddət öncə xüsusi xidmət orqanlarının sifarişləri ilə çalışan, xaricdə yerləşən "Youtube" kanalı vasitəsilə son günlər "Rus evi" adından sənədlər də hazırlanaraq yayıl-

dı. "Məlumat" Azərbaycan Prezidentinin köməkçisi Hikmət Hacıyevlə bağlı idi. "Rus evi" isə son açıqlamasında bu tipli məlumatların yayılmasından xəbərdar olduğunu qeyd etdi və informasiyanı təkzib etdi. "Bakıdakı "Rus evi" və "Rossotrudniçestvo"nun simvollarının qanunsuz mənim-sənilməsi ilə bağlı sosial şəbəkələrdə həqiqətə uyğun olmayan məlumatların və saxta sənədlərin yayılması davam edir. Burada söhbət əsas olaraq, guya Bakıda "Rus evi"ndə rus dili kursunda tədris alan şəxslərin, o cümlədən Azərbaycanın dövlət qulluqçusu olan şəxslərin siyahılarından gedir. Bu "sənədlər" həqiqi deyil. Bizim rəsmi resurslarımızda yayılmayan istənilən material saxtadır".

"Rus evi" ilə bağlı baş verənlər bir daha göstərdi ki, Azərbaycanın haradan qaynaqlanmasından asılı olmayaraq, kənar müdaxilələrə artıq dözmək niyyətində deyil. Dövlətin öz milli maraqları var, qeyri-şəffaf sxemlər əsasında və strukturu açıq şəkildə kəşfiyyat xarakterli olan təşkilatların fəaliyyətinə ölkə ərazisində heç zaman icazə verilməyəcək. Azərbaycanda casus yuvalarının nəinki izi, heç tozu da qalmayacaq!

□ **Sahənə RƏHİMLİ,**
"Yeni Müsavat"



Getdin, gördün quzu...

Zamin Hacı
 zaminhaci@gmail.com

Nəqliyyat sektorumuzda yeniliklər davam edir. Bakı metrosuna Oksfordun məzunu olan bir nəfəri işə götürmüşlər. Yəqin bu, pik saatlarında basabası azaldacaqdır. Şübhəsiz. Bundan qabaq da metromuzda daim yeniliklər olurdu, mənim yadıma gəlir, məsələn, qatarlar axşam depoya gedəndə maşinist qapını yavaş örtməyə başlamışdı. Əvvəllər kabinədən çıxanda qapını çırpırmışlar, nəticədə dövlət əmlakına, ictimai avadanlığa zərər dəyirmiş.

O cümlədən, Əhmədli tərəfdəki Ukrayna dairəsində elmi işlər davam edir. Doğrudur, ora hələlik Harvardın məzunu olan yol işarəsi təyin edilməyibdir, camaat da köhnə yerüstü keçidin fantastik dəhlizlərində dolaşır (mən hər dəfə o keçidi görəndə Corc Lukasın "Ulduz saşmaları" filmi xatırlayıram), lakin AMEA Riyaziyyat İnstitutunun əməkdaşları vasitəsilə Ukrayna dairəsinin Pi ədədinin hesablanması, sektor və seqmentlərinin ölçülməsi üzrə işlər aparılır. İnşallah, Allahın köməkliyi ilə gələn Qurban bayramınacan yolun planı hökumətə təqdim ediləcək. Çətin işdir, lakin mümkündür. Məsuliyyətlidir, ancaq xalq üçündür. Bəlkə Tramp və Putin danışib Ukraynanın məsələsini həll edəndə bizim Ukrayna dairəsinə də baxacaqlar.

Burada bir haşiyyə çıxaraq ictimai narazılığımı xalqa, dövlətə, BMT-yə, İlon Maska çatdırmaq fikrindəyəm. Yaxın günlərdə kosmosda planetlərin paradi gözələnmiş. Bir sürü planet eyni xətt üzrə düzülərək, Yerə baxacaqdır, ola bilsin, bunun camaatımıza mənfi təsirləri artı. Məsələn, qabaqlar planetlərin paradi olanda qo

yun eti bahalaşdı. Bəlkə də Nibiru planetinə et dağıyırlar, nə biləsən. Lakin mənə narahat edən, narazılığımı doğuran bu deyil. Parad haqda məlumatı Şamaxı rəsədxanası deyil, Bakı Dövlət Universitetinin Astrofizika kafedrası adından yaymışdılar. Bəs rəsədxana hansı işlərlə məşğuldur? Olmaz belə. Bir də görsən Ramazan ayının başlanmağını da BDU kafedrası məlumat verdi. O zaman gerek rəsədxananı bağlayaq, yerində kababxana açaq.

Kabab mövzusunda təsadüfən gəlib çıxmıdıq. Yəqin məlumatınız vardır, hər il kənd təsərrüfatımız daha da geri gedir, özəlliklə heyvandarlıqda böyük azalma yaranıb. Rəqəmləri yazıb başınızı ağrıtmayacağam, guya qoyunların sayı ötən ilin müvafiq dövründə neçə milyon idi, indiye neçəsi qalıb yazsaq, nə dəyişəcək? Əsas hiss etdiyimizdir, o da dükan bazardan görünür, hər ay qoyun və dana eti bahalaşır. Örüşlər azalır, qoyunçuluqla məşğul olmaq səmərəsizdir, bu sahədə inhisarçı memurlar bazarı məhv edib və sairə - bunlar problemin gözlə görünən, mədə ilə hiss edilən tərəfidir. Ancaq sən demə, elmi izah da varmış və bunu bir nəfər ekspert təzəlikcə izah etdi. Deyir, biz quzu kababı yeməyə öyrəşmişik, qoyunun et yığib kökəlməyinə imkan vermirik, nəticədə ümumi et istehsalında azalma baş verir.

Əlbəttə. Rəhmətlik ədliyyə nazirimiz (əvvəl "ədviyyə" yazmışdım - əslində çox da dəyişiklik baş vermir) demişkən, "demokratiyanı beşikdə boğuruq", qoyunu quzu kimi uduruq. Ancaq görkəmli ekspertimiz bu suala cavab verə bilermi ki, kəndli həmin quzunu qoyun şəklinə çatdıranaq onu harda otarmalıdır, hansı miqdarda yem verməlidir, buna nə qədər adamın imkanı, həvəsi, dəstəyi, marağı qalıb? Cavab verə bilməz. Çünki quzu qoyun olanacan çoban da zülümdən az qalır qurd olsun.

Amma günahı çoban-çoluğun, yetim-yesirin, ac-yalavacqların üstünə atmaq proqressiv üsuldur. Bu temada KTN-in elmi təlimatı var, yazını onunla bitirək:

*Getdin gördün quzu,
 Neynirsən istiotu-duzu,
 Ye, qalsın iki buynuzu.
 Getdin gördün qoyun,
 Neynirsən oyun-moyun,
 Ye qalsın quruca boyun.*

P.S. At və şokoladla bağlı da məsləhətlər var idi, lakin mövzumuzdan kənardır, ona görə yazmadıq.

"Ermənistan Azərbaycana eksteritorial dəhliz verməyəcək". Bu sözləri Ermənistan parlamentinin sədri Alen Simonyan deyib. Lakin erməni spiker qeyd edib ki, Ermənistan Azərbaycanın möhürlənmiş yüklərinin dayanmadan Zəngəzurdan maneəsiz keçməsinə təmin etməyə hazırdır.

Simonyana görə, "bütün qərarlar qarşılıqlılıq prinsipinə" əsaslanmalıdır. Bəs nə deməkdir "möhürlənmiş yüklərin dayanmadan maneəsiz" keçidi? İrəvan dəhlizinin hansı rejimdə, statusda açılmasına işarə edir? Yada salaq ki, Prezident İlham Əliyev ötən ay yerli telekanallara müsahibədə "Zəngəzur dəhlizi açılmalıdır və açılacaq" deyərək İrəvana xəbərdarlıq edib. Dövlət başçısı eyni zamanda dəhlizin Ermənistanın suverenliyi və ərazi bütövlüyünü pozmadığını söyləyib.

"Əminəm ki, Donald Tramp Cənubi Qafqazın Rusiyanın təsir zonası olmasına razılaşacaq. Bu razılaşmalar Rusiya ilə Amerika arasında əldə edilməlidir. Zəngəzur dəhlizinin taleyi də bundan asılıdır". Bunu isə erməni politoloq Suren Sərkisyan yerli mediaya müsahibəsində deyib. O ki qaldı Ermənistanın təklifinə, onun sözlərinə görə, ən azı 4 dövlət - İran, Azərbaycan, Türkiyə, Rusiya - "Sülh kəsişməsi"ndə maraqlı olmalıdır: "Amma mən belə bir istəyin olduğunu görmürəm".

Dəhlizə qarşı müqavimət göstərən isə əsasən İrandır. İranın Ermənistandakı səfiri Mehdi Sübhani az öncə deyib ki, Tehran dəhliz məntiqi çərçivəsində Ermənistan ərazisindən keçən istənilən yolun əleyhinədir. Səfirə görə, İran Azərbaycan üçün Naxçıvana alternativ marşrut təklif edib. Bakı isə üçtərəfli sənədin 9-cu bəndinə istinad edərək blokadada olan nəqliyyat kommunikasiyalarının açılmasını tələb edir. O zaman A.Simonyanın son açıqlamasını necə oxumaq lazımdır?

Yeri gəlmişkən, erməni jurnalist Armine Vardanyan yazıb ki, Zəngəzur geosiyasi və geoiktisadi maraqların toqquşma ocağına çevrilib: "Bu maraqlar fonunda Zəngəzur zavodunda yaranmış böhran beynəlxalq diqqəti də bura cəlb edir və xarici investorları uzaqlaşdırır. Azərbaycan təbii ki, xarici investorların Ermənistanla qarşı bu cür münasibətində maraqlı tərəfdir və vəziyyətdən istifadə edəcəyi də aydındır. Maraqlıdır ki, Zəngəzur zavodunun ətrafında yaranmış qalmaqal fonunda Ermənistanda bir sıra media subyektləri Mehri dəhlizini aktiv şəkildə müzakirəyə çıxarıb. Bütün bunlar təsadüfə bənzəmir və Zəngəzurdan geosiyasi toqquşma gözləntilərinə artırır". Keçmiş xarici işlər naziri Vardan Oskanyan isə deyib ki, "minimum diplomatik



İrəvan "d" deyir, "dəhliz" demir - Bakının səbri tükənir...

Ermənistan Azərbaycana eksteritorial dəhliz verməyəcəyini bəyan edib; analitiklər bunu iki cür izah edib: Bakı koridorun açılmaması fonunda düşmənin hücum xarakterli silahlar almasına və bəzi ölkələrin hərbiçilərinin şərti sərhədlərə doldurulmasına imkan verməyəcək, sabitliyi özü təmin edəcək

imkanlara malik hökumətimiz olmasa, Sünikin (Zəngəzur) bir hissəsi Azərbaycana veriləcək". "Ermənistan demarkasiya prosesində yeni əraziləri Azərbaycana qaytaracaq. Ümumiyyətlə, Ermənistanın sərhədləri dəyişəcək, Sünikin (Zəngəzur) bir hissəsi Azərbaycana veriləcək. Bununla yanaşı, konstitusiya dəyişdiriləcək, 300 minə yaxın azərbaycanlı da Ermənistanla gələcək", - o iddia edib.

Politoloq Zaur Məmmədovun sözlərinə görə, Paşinyanın da imzası olan üçtərəfli bəyanatın müvafiq bəndində Ermənistan Azərbaycanın qərb rayonları ilə Naxçıvan Muxtar Respublikası arasında nəqliyyat əlaqələrini təmin etməyi öhdəsinə götürüb: "Mövzu ilə bağlı Rusiya-ABŞ, İran-Azərbaycan mövqelərində uzlaşmanın olmaması fonunda Bakı və İrəvan arasında dəhlizlə bağlı danışıqlar davam etməkdədir. Bu dəfə də aydın olan məqam odur ki, Zəngəzur dəhlizi layihəsinin həyata keçirilməsinə Ermənistanın daha çox maneə olan və narahat olan İrandır. Bu maneə və narahatlıq üçtərəfli bəyanatın imzalanmasından sonra İranda müxtəlif bəyanatlarda və tez-tez verilən açıqlamalarda özünü büruzə verir. Azərbaycan Zəngəzur dəhlizinin sülh yolu ilə açılmasını istəyir. Bu yolun açılması fonunda Ermənistanın hücum xarakterli silahları və müəyyən ölkələrin hərbiçilərinin şərti sərhədlərimizə doldurulmasına imkan verməyəcək".

Ekspert hesab edir ki, əgər Tehran bölgədə xəritə-

lər məsələsində narahatdırsa, o zaman Ermənistanın bu addımları ilə bağlı konkret fəaliyyətə başlasın: "Əgər etmirsə, şərti sərhədlərdə uzunmüddətli sabitliyi Azərbaycan təmin etməli olacaq. Yaxın keçmişdə Qarabağla bağlı Azərbaycanın beynəlxalq ictimaiyyətə etdiyi xəbərdarlıqları hər kəs çox yaxşı xatırlayır. Həmin dövrdə də çoxları Azərbaycana "status-kvo hələ uzunmüddət qalmalıdır" kimi çağırışlar edirdi. Azərbaycan öz bildiyini etdi və nəticə göz qabağındadır. Zəngəzur mövzusunda da Azərbaycan bu xəttin açılacağına əmindir: ya reallığı qəbul etməlidirlər, ya da seyrçi olmalıdırlar. Cənubi Qafqazın taleyini Qafqaz xalqları dialoq vasitəsilə həll edəcək".

Hüquq müdafiəçisi Xəzər Teyyublu dəhliz statusu olmadan yolun açılacağını is-tisna etmir. O, maneəsiz keçid öhdəliyinin isə yerinə yetirilməsini qaçılmaz sayır. X. Teyyublu hesab edir ki, erməni spiker bu açıqlama ilə koridora kimin nəzarət edəcəyinə eymam vurub: "Ermənistan Zəngəzurdan keçən yüklərə özü kontrol etməyi nəzərdə tutur. Bu bəyanat daha çox Rusiyanın "bostanına daş" sayılmalıdır. İrəvan bizim yük maşınlarını buraxanda özləri yoxlamaq istəyir. Ola bilsin ki, rüsum tələb edilməsin, amma yoxlanış erməni sərhəddilərinə olsun. Yeni Rusiya Fəderal Təhlükəsizlik Xidmətinin mühafizə bölmələrinin yolla nəzarətinə qarşıdırlar. Paşinyan daha əvvəl demişdi ki, guya 10 noyabr sənədində yola nəzarətin ruslara verilməsi razılaşması yoxdur. Am-

ma baş nazir qarışıdır. Yolun təhlükəsizliyinin təşkilindən söhbət gedir. Bu səbəbdən Simonyanın çıxışını belə oxumaq lazımdır - dəhliz statusu daşımadan, erməni sərhəddilərinin nəzarəti altında bizim yüklər yoxlanıb Naxçıvana gedir. Bu da üçtərəfli sənəddən imtinadır. Artıq o məsələyə Rusiya münasibət bildirməlidir. Bizi maraqlandıran yola hansı tərəfin nəzarəti deyil, təhlükəsizliyin təmin olunmasıdır".

Hüquq müdafiəçisi Zəngəzur probleminin mürəkkəb olduğunu düşünür: "Burada İran fərqli mövqedədir, özünə pay tələb edir. ABŞ və Avropa Birliyi Orta dəhlizin bu hissəsindən Rusiyanın di-vident götürməsinin əleyhinədir. Rusiya isə 10 noyabr sənədindən tutaraq Ermənistanı öhdəliyi yerinə yetirməyi tələb edir. Amma Brüssel və Vaşinqton İrəvana deyirlər ki, nəbədə bu yola kontrolu ruslara verəsən. Ona görə Paşinyan maneərlər edir. Nəticədə 5 ildir ki, dəhlizin açılması gecikir. Azərbaycan isə bu strateji və ekonomik rəqabətin ucbatından Naxçıvana quru yoldan məhrum olub. Amma prezident dedi ki, Azərbaycandan Azərbaycana keçid bizim haqqımızdır. Hətta bu bölcü-lüklə tarixi ədalətsizliyi edən-ləri də xatırladı. Beləliklə, qarşıda Zəngəzur dəhlizi ilə bağlı daha ciddi mübarizənin və proseslərin gedəcəyini əminliklə söyləmək olar. Hər şey Rusiyanın Ermənistanla təzyiqlərinin hansı səviyyədə olacağından asılıdır".

□ **Emil SALAMOĞLU,**
 "Yeni Müsavat"



Azərbaycan Prezidenti İlham Əliyev yanvarın 20-də Davosda Çinin CGTN (China Global Television Network) telekanalına müsahibə verib. “Yeni Müsavat”ın verdiyi məlumata görə, dövlət başçısının müsahibəsi fevralın 11-də bu televiziya kanalında yayımlanıb. Prezident qeyd edib ki, ötən il Çin və Azərbaycan rəsmi olaraq strateji tərəfdaş oldular: “Ötən yay mənim Çin Sədri ilə görüşümdən sonra strateji tərəfdaşlıq üzrə müvafiq Bəyannamə qəbul edildi və bu, bizim ikitərəfli əlaqələrdə çox mühüm siyasi addımdır”. “Strateji tərəfdaşlıq çox yüksək səviyyəli qarşılıqlı etimad, əməkdaşlıq deməkdir və biz təkcə Ümumdünya Ticarət Təşkilatına deyil, müxtəlif beynəlxalq təşkilatlara qoşulma məsələsi daxil olmaqla Çinlə tərəfdaşlığımızın genişləndirilməsini arzulayıraq”, - deyərək dövlət başçısı vurğulayıb.

Prezident İlham Əliyev Azərbaycan xalqına vəd edilənləri yerinə yetirdiklərini və Azərbaycanın suverenliyini, ərazi bütövlüyünü və ləyaqətini bərpa etdiklərini bildirib.

Prezident liderliyin böyük bir məsuliyyət olduğunu və liderin həmişə öz xalqına münasibətdə ədalətli olmalı olduğunu vurğulayıb: “Heç vaxt xalqına yalan danışmamalısan və xalq bunu yüksək qiymətləndirəcək. Bəzən müəyyən siyasi səbəblər üzündən hakimiyyətə can atan liderlər çoxlu vədlər verir və sonra onları yerinə yetirmir və bu da məyusluğa, inamsızlığa gətirib çıxarır. Bu, dünyanın müxtəlif yerlərində siyasi böhrana gətirib çıxarır. Lakin bizə gəldikdə, iyirmi ildən artıq mü-

dət ərzində mən həmişə Azərbaycan xalqına həqiqəti söyləmişəm. Bu həqiqətin müsbət və ya mənfi olmasından asılı olmayaraq. Həmişə xalqıma “Biz ədaləti bərpa edəcəyik” söyləmişəm və xalqım da mənə inanıb. 17 il hakimiyyətdə oldandan sonra biz, nəhayət, vəd etdiklərimizi yerinə yetirdik və suverenliyimizi, ərazi bütövlüyünü və ləyaqətimizi bərpa etdik. Beləliklə, ictimaiyyətin dəstəyini əldə etmək istəyən liderlərə məsləhətim o olardı ki, həmişə həqiqəti söyləyin və beynəlxalq təzyiqdən, beynəlxalq mediadan asılı olmayaraq, haqqınızda nə dediklərinizdən, sizi necə adlandırdıqlarından, sizi necə təhqir etdiklərindən asılı olmayaraq,

olduq”, - deyərək dövlət başçısı heç də hər bir ölkənin bunu etmək üçün potensiala malik olmadığını vurğulayıb. Prezident həmçinin bildirib ki, “İqtisadiyyat hər şeyin əsasını təşkil edir. İdeologiya, iqtisadiyyat və milli ideyalar - bunlar hamısı birlikdə Azərbaycanı bizim layiq olduğumuz yere gətirib çıxardı”. Dövlət başçısı Qərb ölkələrinin liderləri ilə bağlı suala belə cavab verib: “Avropa liderləri arasında ciddi qeyri-müəyyənlik və deyərdim, ciddi narahatlıq var. Səbəbi isə çox sadədir”.

“Biz hamımız onların bəzilərinin son 4 ildə cənab

verdi ki, bəzi Qərb liderləri Prezident Trampa qarşı çox ədalətsiz idilər və sözsüz ki, onlar narahatdırlar, indi onların buna görə cavabdeh olmasının vaxtı gəlib çatıb. Bu, mənim fikrimdir. Ola bilsin mən yanılıram. Lakin mən ABŞ-da dəyişikliklə bağlı narahat olmaq üçün başqa ciddi səbəb görmürəm. Düşünürəm ki, dünya daha təhlükəsiz ola bilər. Prezident Trampın ilk prezidentliyi dövründə ABŞ heç bir müharibəyə başlamadı. Əgər ABŞ-ın ən azı bir neçə onilliklər ərzində tarixinə nəzər salsaq, bu, nadir bir təcrübə idi. Azərbaycana gəlincə, biz əminlik və nikbin

tinin təməl dəyərlərinə ziddir”. Azərbaycan iqtisadiyyatının özünü təmin etdiyini xatırladan Prezident bildirib ki, təşkilata qoşulma ilə bağlı bütün təkliflərimiz qəbul olunarsa, proses daha da rəvan gedər.

ABŞ-la münasibətlərə toxunan prezident bildirib ki, niz Prezident Trampın ABŞ-a rəhbərlik etdiyi zamanı xatırlayıırıq və son 4 ildə Bayden administrasiyasının Azərbaycanca ədalətsiz yanaşması səbəbindən əlaqələrimizin tamamilə korlanmasından fərqli olaraq, bizim əlaqələrimiz çox uğurla inkişaf edirdi: “Beləliklə, Prezident Trampı birgə

Prezident İlham Əliyevdən mühüm açıqlamalar

Dövlət başçısı: “Biz özümüzü daxili işlərə müdaxilədən qorumağa müvəffəq olduq”

ölkəniz üçün doğru olanı edin. Beləliklə, siz özünüz və ölkəniz uğur qazanmış olacaqsınız”.

İ.Əliyevin sözlərinə görə, bütün dünyada hələ də qeyri-sabit vəziyyətin olmasının və qan tökülməsinin yeganə səbəbi ondan ibarətdir ki, imperalist keçmişi olan ölkələr, sadəcə olaraq, müdaxilə etməyə, dominantlıq etməyə, dikte etməyə davam etmək istəyir və bu, təbii olaraq, müqavimətə gətirib çıxarır. “Biz özümüzü daxili işlərə müdaxilədən qorumağa müvəffəq

Tramp prezident olmadığı dövrə ona necə münasibət göstərdiyini bilir. Hamımız onların əksəriyyətinin budəfəki prezident seçkilərində kimi dəstəklədiyini bilir. Əgər biz bunu biliriksə, sözsüz ki, Prezident Tramp bunu daha yaxşı bilir. Artıq mən deyərdim, ilk diskvalifikasiya var. Bu, Kanadanın baş naziridir. Prezident Trampın onun barəsində dediyi cəmi bir kəlmə kifayət etdi ki, o, istefa versin. Bu, yalnız müəyyən siyasi proseslər səbəbindən baş vermədi. Bu, ona görə baş

fikirdeyik”, - Azərbaycan Prezidenti vurğulayıb.

Prezident müsahibəsində Azərbaycanın Ümumdünya Ticarət Təşkilatına hələ də üzv olmamasının səbəbləri barədə danışib. Dövlət başçısı deyib ki, uzun illərdir danışıqların aktiv mərhələsində olmasına baxmayaraq, Azərbaycanın hələ də Ümumdünya Ticarət Təşkilatına üzv olmamasının səbəbi proteksionizm, ikili standartlar, tariflərdir: “Bütün bunlar Ümumdünya Ticarət Təşkila-

işləməklə bağlı əvvəlki təcrübəmiz çox müsbət idi. Biz gözləyirik ki, ABŞ-Azərbaycan münasibətlərində itirilmiş illər hesab etdiyimiz bu 4 il artıq tarixə qovuşacaq və biz yenidən başlayacağıq”.

“Biz regionda bağlantılar yaradan genişmiqyaslı layihələr həyata keçirmişik və aid olduğumuz Cənubi Qafqaz və Xəzər regionunda etibarlı mövqe tutmuşuq”, - deyərək dövlət başçısı qeyd edib. Milli maraqlarımızı, həyat tərzimizi və müstəqil siyasətimizi qəti şəkildə müdafiə edib çoxlu uğur qazandığımızı vurğulayan dövlət başçısı deyib: “Mən deyərdim ki, dünya xəritəsində nisbətən yeni olan Azərbaycanın öz milli maraqlarını müdafiə edən və bütün dünyada yaxşı əlaqələr quran ölkə kimi nümunəsi onu göstərir ki, cəmiyyətdə sabitlik, birlik varsa, siz öz maraqlarınızı müdafiə edə bilərsiniz”.

□ **Hazırladı:**
Emil SALAMOĞLU

Somali Prezidentinin Azərbaycan səfəri - görüşlər keçirildi, sənədlər imzalandı

Azərbaycanın Somali ilə əməkdaşlığının inkişafında Türkiyə faktoru var

Fevralın 12-də Azərbaycanda səfərdə olan Somali Prezidenti Hasan Şeyx Mahmudun rəsmi qarşılanma mərasimi olub.

Daha sonra prezidentlərin təkbətek görüşü olub.

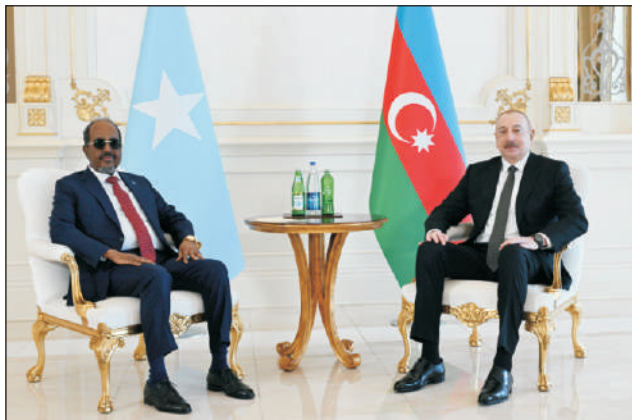
Azərbaycanla Somali arasında imzalanmış sənədlərin Azərbaycan Prezidenti İlham Əliyevin və Somali Prezidenti Hasan Şeyx Mahmudun iştirakı ilə mübadiləsi mərasimi olub.

“Azərbaycan Respublikasının Prezidenti yanında Vətəndaşlara Xidmət və Sosial İnnovasiyalar üzrə Dövlət Agentliyi ilə Somali Federativ Respublikası Prezidentinin Ofisi arasında dövlət xidmətlərinin göstərilməsi sahəsində əməkdaşlığa dair Anlaşma Memorandumu”nu Vətəndaşlara Xidmət və Sosial İnnovasiyalar üzrə Dövlət Agentliyinin sədri Ülvi Mehdiyev və Somali Prezident

Aparatının rəhbəri Abdihakim Mohamed Yusuf mübadilə ediblər.

“Azərbaycan Respublikasının Energetika Nazirliyi ilə Somali Federativ Respublikasının Energetika və Su Ehtiyatları Nazirliyi arasında yaşıl enerji sahəsində əməkdaşlıq haqqında Anlaşma Memorandumu”nu Azərbaycanın energetika naziri Pərviz Şahbazov və Somalinin energetika və su resursları naziri Abdullahi Bidham Varsame mübadilə etdilər.

“Azərbaycan Respublikasının Elm və Təhsil Nazirliyi ilə Somali Federativ Respublikasının Təhsil, Mədəniyyət və Ali Təhsil Nazirliyi arasında təhsil sahəsində əməkdaşlıq haqqında Saziş”i Azərbaycanın xarici işlər naziri Ceyhun Bayramov və Somalinin xarici işlər naziri Əhməd Moalim Fiqi mübadilə etdilər. “Azərbaycan Respublika-



sı Hökuməti ilə Somali Federativ Respublikası Hökuməti arasında müdafiə və müdafiə sənayesi sahələrində əməkdaşlıq haqqında Saziş”i Azərbaycanın müdafiə naziri Zakir Həsənov və Somalinin müdafiə naziri Əbdülkadir Mohamed Nur mübadilə etdilər.

Milli Məclisin deputatı Elman Nəsirov “Yeni Müsavat”a şərhində bildirdi ki, Azərbaycan dövlətinin xarici siyasəti açıq siyasət-

dır: “Azərbaycan bütün dövlətlərlə bərabərhüquqlu münasibətlərin qurulmasında maraqlıdır. Prezident İlham Əliyevin müəyyən etdiyi siyasətin prioritet istiqaməti ikitərəfli münasibətlər formatıdır. İkitərəfli münasibətlər yaxşı olanda çoxtərəfli münasibətlər inkişaf edir. Somali Federativ Respublikası ilə münasibətlərin inkişafı ilk növbədə Azərbaycanın milli maraqları kontekstində maraqlıdır. Belə ki, ölkəmizlə bağlı məsələlə-



rin müzakirəsi zamanı digər dövlətlər kimi, BMT-də bir səse malik olan Somalinin dəstəyi önəmli ola bilər. Somali dünyaya siyasətində xüsusi çəkiyə malik olmasa da, Azərbaycanın həllini gözlədiyi məsələlərlə bağlı mövqe bildirə bilər. Ermənistan sülh müqaviləsinin imzalanmasını uzadır, əleyhimizə dezinformasiya siyasəti aparır, silahlanır və s. Beynəlxalq aləmdə bu reallıqlar fonunda Azərbaycanı dəstəkləyən dövlətlərin sayının artması məqsəduyğun olar. Bundan başqa, Somali ilə ticarət, iqtisadi əlaqələrin inkişafı ilə bağlı potensial var”.

E.Nəsirovin fikrincə, Somali ilə əlaqələrin potensialı böyükdür: “Somali ilə

əməkdaşlığımız çoxtərəfli əlaqələr baxımından faydalıdır. Bu gün Azərbaycan 1200 adda hərbi təyinatlı məhsul istehsal edir. Somali Azərbaycanın silah-sursat ala bilər. Onu da qeyd etmək lazımdır ki, Afrika qitəsində Türkiyə faktoru ciddi rol oynayır. Xüsusilə Fransanı Afrikadan qovulması fonunda Türkiyənin potensialı daha çox diqqət cəlb edir. Bu baxımdan Türk Dövlətləri Təşkilatının rolunu qeyd etmək lazımdır. Türkiyə Prezidenti Rəcəb Tayyib Ərdoğanın bu istiqamətdəki fəaliyyəti diqqət cəlb edir. Bir sözlə, Azərbaycanın Somali ilə əməkdaşlığının inkişafında Türkiyə faktorunun rolu danılmazdır”.

□ **Nigar HƏSƏNLİ,**
“Yeni Müsavat”

Xəbər verdikimiz kimi, Prezident İlham Əliyev fevralın 11-də "Azərbaycan Respublikası Hökuməti ilə Rusiya Federasiyası Hökuməti arasında "Şimal-Cənub" beynəlxalq nəqliyyat dəhlizi ilə tranzit yük daşımalarının inkişafı məqsədilə əməkdaşlıq haqqında Saziş" in təsdiq olunmasını nəzərdə tutan fərman imzalayıb. Fərmanla ötən ilin dekabrında Moskvada tərəflərin imzaladığı saziş təsdiqlənərək yəni, sazişin müddəalarının həyata keçirilməsini təmin etmək Rəqəmsal İnkişaf və Nəqliyyat Nazirliyinə həvalə olunub.

Saziş imzalanarkən verilən rəsmi açıqlamaya əsasən dəmir yolu infrastrukturunun və tranzit daşımalarının inkişafı üzrə əməkdaşlığın şərtlərini müəyyən edən sazişin məqsədi nəqliyyat əlaqələrinin səmərəliliyini yüksəltmək və "Şimal-Cənub" Beynəlxalq Nəqliyyat Dəhlizinin Qərb marşrutunun potensialını artırmaqdır. Sənədin dəmiryol nəqliyyatı ilə yüklərin daşınma həcmünün artmasını stimullaşdıracağı və daşıma həcmələrinin artım tempi ilə dəmiryol nəqliyyatı infrastrukturunun inkişafı arasında balansı təmin edəcəyi nəzərdə tutulur.

Onu da qeyd edək ki, Azərbaycan Prezidentinin Rusiya üçün mühüm əhəmiyyətə malik nəqliyyat dəhlizinin inkişafına təkan verəcək sazişi təsdiqləməsi Rusiya mətbuatında müzakirələrə səbəb olub. Azərbaycana məxsus səmərəli təyarrəsinin Rusiya ərazisində vurulmasından və rəsmi Bakının günahtarların cəzalandırılması tələblərindən sonra ölkəmizə qarşı çirək yağdıran Rusiya mənbələri İ.Əliyevin bu addımını müxtəlif yönərlərdən şərh edirlər. Əksəriyyət Şimal-Cənub dəhlizinin Azərbaycan üçün mühüm faydalar gətirəcəyini əsas götürməklə, Bakının ondan imtina etməyəcəyini bildirir.

Politoloq, "Atlas" Araşdırma Mərkəzinin rəhbəri Elxan Şahinoğlunun "Yeni Müsavat"a dediyinə görə, Prezident İ.Əliyev sazişi yalnız iqtisadi maraqlara görə təsdiqləməyib: "Azərbaycan Prezidenti bu sazişi təsdiq etməklə göstərib ki, Rusiya-Azərbaycan münasibətlərində gərginliyin ortaqlayihələrə aiddiyyəti yoxdur və Azərbaycan "Şimal-Cənub" nəqliyyat dəhlizinin reallaşması üçün üzərinə düşən öhdəlikləri yerinə yetirəcək".

Politoloq dəhlizdən Azərbaycanın faydalanacağı iddialarına cavab olaraq qeyd edir ki, bu sahədə gözləntilərlə yanaşı, problemlər də var: "Şimal-Cənub" nəqliyyat dəhlizi ilə bağlı suallar da mövcuddur. Birincisi, Rusiya-Ukrayna müharibəsinin davam etdiyi dövrdə bu nəqliyyat dəhlizinin tam gücü ilə işləməsi mümkündürmü? Çünki bir sıra ölkələr ABŞ və Avropa İttifaqının sanksiyaları ilə üzlaşmənək üçün Rusiya ilə ticarət əlaqələrindən ehtiyat edirlər. Rusiyanın əsas satdığı məhsullardan biri neftdir. Ancaq Rusiyanın iki strateji tərəfdaşı sayılan Çin



Prezidentin təsdiqlədiyi saziş: Rusiyanın əsas ümid yeri olan o dəhlizin inkişafını nəzərdə tutur

və Hindistan Rusiyadan neft alışı azaldıblar. Bu baxımdan "Şimal-Cənub" nəqliyyat dəhlizi vasitəsilə Rusiyanın nə satacağı və nə alacağı dəqiqləşməyib.

İkincisi, İran ərazisində Rəşt-Astada dəmir yolu tikilməlidir. Rusiya tikintini maliyyələşdirəcəyini bildirib. Ancaq tikinti hələ başlamayıb. Digər tərəfdən, ABŞ və İsrailin İranın hərbi mərkəzlərinə zərbə endirəcəyi barədə mülahizələr səslənir. Belə şəraitdə Astara-Rəşt dəmir yolunun tikintisi arxa plana keçə bilər. Buna baxmayaraq, Azərbaycan "Şimal-Cənub" nəqliyyat dəhlizinin istifadəsində maraqlıdır. Rusiya və İran, o cümlədən Hindistan və ərəb ölkələri "Şimal-Cənub" nəqliyyat dəhlizindən istifadə edərlərsə, bu, Azərbaycanın xeyrinədir. Bununla həm daşımalardan Azərbaycanın gəlirləri, həm də geosiyasi əhəmiyyəti artacaq. Ancaq "Şimal-Cənub" nəqliyyat dəhlizinin obyektiv və subyektiv səbəblərdən tam gücü ilə işləyə bilməməsi Azərbaycana problem yaratmayacaq. Azərbaycan digər və daha böyük faydaları olacaq nəqliyyat dəhlizlərinin keçidində yerləşir. Bunlardan ən önəmlisi Orta dəhlizdir".

İqtisadi islahatların Təhlili və Kommunikasiya Mərkəzinin şöbə müdiri Aqil Əsədov isə xatırladır ki, Azərbaycan regional tranzit qovşağına çevrilməyi hədəfləyir: "Azərbaycan Prezidenti tərəfindən son üç ay ərzində "Azərbaycan Respubli-

kasının ərazisindən keçən beynəlxalq nəqliyyat dəhlizlərinin tranzit potensialının artırılmasına və tranzit yükdaşımalarının təşviqinə dair 2024-2026-cı illər üçün Fəaliyyət Planı", "Bakı şəhərində və ətraf ərazilərdə nəqliyyat infrastrukturunun təkmilləşdirilməsinə dair 2025-2030-cu illər üçün Dövlət Proqramı" və nəhayət, adıçəkilən sazişin təsdiq edilməsi nəqliyyat sektoruna dövlət qayğısının və bu sahədən gözləntilərin bir nümunəsidir. Hələ illər öncə "Neft sektorundan sonra nəqliyyat ölkə üçün ən mühüm sahədir və burada inkişaf perspektivləri çox gözəldir. Biz bütün imkanlarımızdan istifadə edərək nəqliyyat sektorunu daha sürətlə inkişaf etdirəcəyik" - deyən dövlət başçısının uzaqgörən, müdrik siyasəti bu gün öz bəhrəsini verməkdədir. Artıq Azərbaycan nəqliyyat-tranzit-logistika xidmətləri ilə növə regionun, eləcə də Avropanın aparıcı dövlətinə çevrilir və bu istiqamətdə "Şimal-Cənub" nəqliyyat dəhlizi xüsusi önəm kəsb edir.

2000-ci ildə Sankt-Peterburqda Rusiya, İran və Hindistan arasında imzalanmış müqavilə ilə start verilən "Şimal-Cənub" nəqliyyat layihəsinə Azərbaycan Respublikası 2005-ci ildən qoşulub. Hazırda Rusiya və Azərbaycanın əməkdaşlığı, iktirafli iqtisadi münasibətlərin inkişafı istiqamətində önəmli rol oynayan, Qərbi Avropanı Asiya ilə birləşdirən "Şimal-Cənub" Beynəlxalq Nəqliyyat Dəhlizi ilə

daşınmaların artırılması, dəhliz boyunca infrastruktur təminatının təkmilləşdirilməsi, sərhəd-keçid prosedurlarının sadələşdirilməsi və s. kimi məsələlər hər iki ölkənin prioritetlərinə daxildir ki, bu da nəqliyyat-tranzit əlaqələrinin uzunmüddətli perspektivə malik olduğunu ifadə edir. Bu layihənin uğurla reallaşması sayəsində 2022-ci ilədək yükdaşınmaların həcmi səkkiz dəfə artıb. 2023-cü ildə dəhliz üzrə 9,3 milyon ton yük daşınıb və yük dövriyyəsi 2,5 milyon ton/km təşkil edib.

Ölkəmizin qoşulduğu beynəlxalq nəqliyyat dəhlizləri üzrə isə ümumilikdə 2023-cü ildə 32,8 milyon ton yük daşınıb ki, bunun da 28,3 faizi "Şimal-Cənub" nəqliyyat dəhlizinin payına düşür. O cümlədən beynəlxalq nəqliyyat dəhlizləri üzrə yük dövriyyəsi 12873,6 milyon ton/km təşkil edib ki, bunun da 19,4 faizi "Şimal-Cənub" layihəsinə aiddir. 2024-cü ildə isə "Şimal-Cənub" dəhlizi ilə Azərbaycan ərazisindən 814 min ton tranzit yük daşınıb ki, bu da əvvəlki illə müqayisədə 28 faiz çoxdur.

Layihə çərçivəsində Bakıdan Rusiya Federasiyası ilə sərhədə qədər yeni dördzolaqlı magistral yolun, sərhədyanı Samur çayı üzərində birgə körpünün istifadəyə verilməsi dəhlizin imkanlarını daha da genişləndirəcək. Azərbaycan ərazisində "Şimal-Cənub" nəqliyyat dəhlizinin həm dəmir yolu, həm də avtomobil yolu marşrutları üzərində işlər tam yekunlaşıb

və davamlı təkmilləşdirici addımlar atılır. Gələcəkdə dəhlizin ötürücülük qabiliyyətinin 15 milyon ton və daha çox olması hədəflənir.

"Azərbaycan Respublikasının ərazisindən keçən beynəlxalq nəqliyyat dəhlizlərinin tranzit potensialının artırılmasına və tranzit yükdaşımalarının təşviqinə dair 2024-2026-cı illər üçün Fəaliyyət Planı"nda da "Şimal-Cənub" nəqliyyat dəhlizinin potensial imkanlarını artıracaq çoxsaylı tədbirlər nəzərdə tutulub. Sərhəd-keçid məntəqələrinin infrastruktur təminatının təkmilləşdirilməsi, rəqəmsallaşmanın tətbiqi, yeni buraxılış məntəqələrinin yaradılması, gömrük xidməti ilə dəmir yolu qurumları arasında koordinasiya fəaliyyətinin təşkili və s. "Şimal-Cənub" nəqliyyat dəhlizinin imkanlarını reallaşdırmağa və artırmağa kömək edəcək.

Təqribən 10 il öncə, Nazirlər Kabinetinin 2015-ci ilin doqquz ayının sosial-iqtisadi inkişafının yekunlarına və qarşıda duran vəzifələrə həsr olunmuş iclasında dövlət başçısı İlham Əliyevin qeyd etmişdi: "...Şimal-Cənub" dəhlizi bizə çox böyük iqtisadi mənfəət gətirəcək".

Şöbə müdirinin sözlərinə görə, Azərbaycandan keçən bu yol milyonlarla əlavə yükün bizim ərazimizdən daşınması deməkdir. "Bu da həm siyasi, həm iqtisadi gəlirlər gətirəcək" fikirləri artıq reallığa çevrilməkdədir: "Azərbaycan Respublikası Hökuməti ilə Rusiya

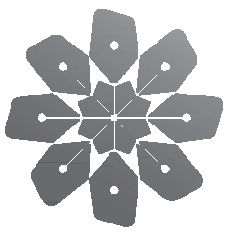
Federasiyası Hökuməti arasında "Şimal-Cənub" Beynəlxalq Nəqliyyat Dəhlizi ilə tranzit yük daşımalarının inkişafı məqsədilə əməkdaşlıq haqqında Saziş" in təsdiq edilməsi isə dəhlizlə bağlı qarşıya qoyulmuş hədəflərə daha tez və səmərəli çatmağa şərait yaradacaq.

Qərb dövlətlərinin Rusiyaya qarşı sanksiyalar tətbiq etdiyi indiki dövrdə "Şimal-Cənub" beynəlxalq nəqliyyat layihəsi bir ümid dəhlizinə çevrilib. Sanksiyaların qüvvədə olduğu müddətdə Rusiyanın xarici bazarlara çıxışı, Rusiya məhsullarının dəhlizlə Azərbaycan üzərindən Fars körfəzinə daşınması həyatı əhəmiyyət kəsb edir. Bu baxımdan hazırda "Şimal-Cənub" nəqliyyat dəhlizi Azərbaycan-Rusiya iqtisadi bağlamlarında əsas həlqələrdən birinə çevrilib. Əslində bu gün əldə edilən uğurlar uzun illər öncədən qəbul edilmiş doğru qərarlara əsasla-

nır. Məlumat üçün qeyd edək ki, Prezident İlham Əliyevin "Şimal-Cənub" Beynəlxalq Nəqliyyat Dəhlizinin Azərbaycan Respublikasının ərazisindən keçən hissəsində işlərin sürətləndirilməsi haqqında" 7 dekabr 2015-ci il tarixli Sərəncamına uyğun olaraq Astara (Azərbaycan) - Astara (İran) dəmir yolu xəttinin Astaraçay üzərindəki körpüyə qədər 8,3 kilometr yeni yol tikilib, Astaraçay üzərində dəmiryol körpüsü inşa olunub, İran İslam Respublikası ərazisində yaradılmış yük terminalına qədər 1,4 kilometr yol çəkilib. Bütövlükdə isə dəhlizin tam gücü ilə fəaliyyətə başlaması gələcəkdə Azərbaycanın da tranzit gəlirlərinin əhəmiyyətli dərəcədə artmasına səbəb olacaq.

İlkin hesablamalara görə, ölkəmiz "Şimal-Cənub" dəhlizi ilə tranzit yüklərin daşınmasından ildə 2,5-3 milyard dollara yaxın vəsait əldə edəcək. Nəzərə alsaq ki, digər istiqamətlərdə - xüsusilə Trans-Xəzər Beynəlxalq nəqliyyat dəhlizi (Orta dəhliz) ilə də daşımaların davamlı artırılması istiqamətində ardıcıl layihələr icra edilməkdədir, onda tam əminliklə qeyd etmək olar ki, yaxın gələcəkdə beynəlxalq daşımalardan əldə olunan vəsait dövlət büdcəsinin əsas gəlir mənbələrindən birinə çevriləcək, neft sektorundan sonra nəqliyyatın ölkə üçün ən mühüm sahə olduğu konkret rəqəmlərlə də öz təsdiqini tapacaq".

□ **Dünya SAKİT,**
"Yeni Müsavat"



**Azərbaycan
Respublikasının
Medianın İnkişafı
Agentliyi**

Uşaq və gənclərin fiziki-mənəvi inkişafı

Müasir uşaqların “üçüncü öli” telefon, planşet sayılır. El dilində desək, sanki analarının qarnından telefonla dünyaya gəlirlər. Yaşlı nəsilədən fərqli olaraq hər şeyi telefonda, elektron alətlərdə daha tez həll edir, yoluna qoyur və günlərini daha çox telefon başında keçirirlər.

Bununla öyünən valideynlər olduğu kimi, narazı qanıqlar da az deyil. Telefona, planşetə, kompüterə yapışan uşaq gələcəkdə və elə indiki yaşında da hansı problemlərlə üz-üzə qalır?

Psixoloqlara görə, əslində hər uşaq telefon və ya kompüter həvəskarı deyil. Ümumiyyətlə, uşağın sosial şəbəkəyə, telefona marağı çoxdursa və asılılığı varsa, biz özümüz onun üçün maraq dairəsi yaratmalıyıq. Məsələn, şahmat dərslərinə yazdırmaq, idmanla məşğul olmasına, həmçinin kompüter dərslərinə getməsinə yardımçı olmaq çıxış yollarından biridir.

Bundan başqa, kompüterin yararlı tərəflərindən də istifadə oluna bilər. Bir sözlə, uşaqların evdə daha az vaxt keçirməsi üçün bir sıra faydalı məşğuliyyət tapmaq olar.

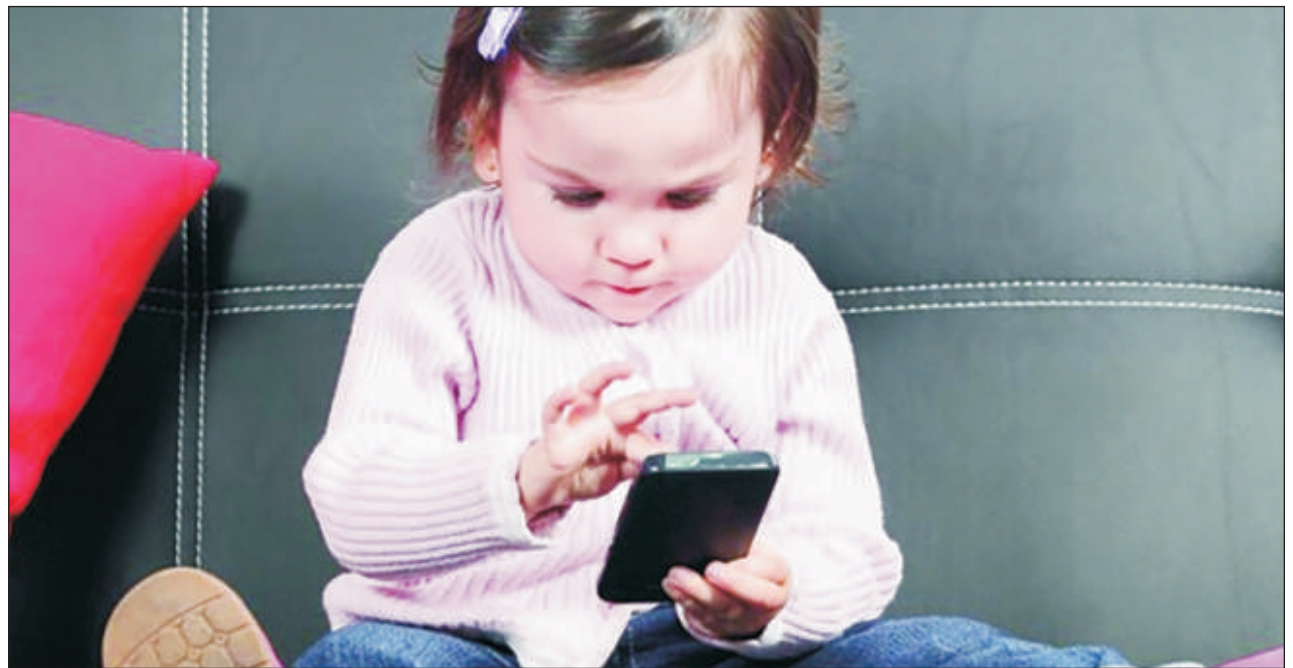
Telefon asılılığı daha çox evdə diqqət və nəzarətdən kənarda qalan uşaqlarda rast gəlinir. Nəzarət dedikdə avtoritar rejim nəzərdə tutulmur. Sadəcə, uşaq ailədə ona olan diqqəti görməlidir. Müşahidələr göstərir ki, övladlarına qarşı daha diqqətli olan və vaxtını düzgün ayıran ailələrdə uşaqların telefondan asılılığı olmur. Əgər valideyn evdə övladı üçün onun marağında olan işlər görse, istər-istəməz uşağın

Uşaq və gənclər

ÜSAVAT
N 27 (8637) 13 fevral 2025

Uşaq telefona aludədirsə, günah kimdə - valideyndə, yoxsa...

SOS!: Sutkanın yarısını telefon, kompüter başında keçirən azyaşlıları bu təhlükələr gözləyir



Bu tələbələrə şad xəbər: təhsil haqqını dövlət ödəyəcək



Azərbaycanda təhsil haqqı dövlət büdcəsinin vəsaiti hesabına ödənilən şəxslərin siyahısı genişləndirilir. Bununla bağlı “Təhsil haqqında” və “Peşə təhsili haqqında” qanunlara dəyişikliklər təklif olunub.

Milli Məclisin Elm və təhsil komitəsinin dünənki iclasında müzakirəyə çıxarılan layihəyə əsasən, təhsil müəssisələrində ödənişli əsaslarla təhsil aldıqları müddətdə təhsil haqqı dövlət büdcəsinin vəsaiti hesabına ödənilən şəxslər sırasına işğaldan azad edilən ərazilərdə məskunlaşan və 2025/2026, 2026/2027, 2027/2028-ci tədris illərində dövlət, bələdiyyə və özəl peşə təhsili müəssisələrinə qəbul olunmuş, habelə həmin təhsil müəssisələrində təhsil almaqda olan şəxslər də daxil edilir.

Qüvvədə olan qanunvericiliyə əsasən işğaldan azad edilən ərazilərdə məskunlaşması nəzərdə tutulan əhaliyə münasibədə peşə təhsili üzrə təhsil haqqının dövlət büdcəsi vəsaiti hesabına ödənilməsinə dair hər hansı normativ tənzimləmə mövcud deyil.

Qeyd olunub ki, layihənin qəbulu nəticəsində işğaldan azad edilmiş ərazilərində məskunlaşmış Azərbaycan vətəndaşlarının təhsil haqlarının dövlət büdcəsi hesabına maliyyələşdirilməsini təmin edən hüquqi mexanizm formalaşdırılmış olacaqdır.

1-ci sinfə qəbul prosesində yenilik - bundan sonra...



Uşaqların 1-ci sinfə qəbulu prosesində Abşeron rayonu, Bakı, Sumqayıt və Gəncə şəhərlərində yerləşən və sıxlıq müşahidə edilən bir sıra ümumi təhsil müəssisələrinə qəbul zamanı üstünlük hüququ (prioritet) tətbiq olunur.

Bu barədə Musavat.com-a Məktəbəqədər və Ümumi Təhsil üzrə Dövlət Agentliyindən (MÜDTA) məlumat verilib.

Bildirilib ki, uşağın ümumi təhsil müəssisəsinin yerləşdiyi ərazidə yaşaması, uşağın bacı və ya qardaşlarından birinin həmin ümumi təhsil müəssisəsində təhsil alması və uşağın valideynlərindən birinin həmin ümumi təhsil müəssisəsində işləməsi meyarları nəzərə alınacaqdır.

da maraq dairəsi dəyişəcək, telefon, sosial şəbəkə ona önəmli gəlməyəcək. Lakin bu, o demək deyil ki, uşaqların tamamilə sosial şəbəkələrdən, telefondan uzaq tutmaq lazımdır. Çünki uşaq inkişaf edir, bu kimi şeylərdən xəbərdar olmalıdır. Amma bunun da qədərini valideyn müəyyən etməlidir.

Bundan əlavə, araşdırmalar sübut edib ki, uşaqların yaş dövrünü və maraqlarını müşahidə etmək lazımdır. Hər yaş dövrünün özünə uyğun maraqları var. Uşaqlar o maraqları telefon olmayanda da necə təmin edirdilər. İndi də telefon vasitəsilə təmin edirlər. Burada əsas məsələ uşaqlara telefonu verənə qədər onlara doğru dəyərləri aşılaya bilməkdir. Biz sahib olduğumuz ailə dəyərlərimizi, xüsusiyyətlərimizi, ənənələrimizi övladlarımıza vaxtında və doğru şəkildə aşılamalıyıq. Bunu öyüd və nəsihətlə yox, daha çox örnəklərlə, davranışlarımızla, ifadə üslublarımızla öyrətməliyik. Çünki uşaqlar daha çox obrazlı örnəklərə meyllidirlər.

Ona görə biz özümüzün telefondan hansı məqsədlərlə, nə qədər intensivlikdə istifadə etdiyimizi müşahidə etsək, bilərəm ki, uşaqlarımız müəyyən müddət sonra telefondan hansı məqsədlə və neçə müddət istifadə edəcəklər. Əslində bir növ həyat uşaqlarımızı bizə güzgü kimi göstərir. Sən bir dönmə əvvəl necə davranmısan, uşağın da bir dönmə sonra elə davranacaq.

Uşağa 12 yaşa qədər telefon vermək olmaz, çünki...

Uşaqların qadjetlərdən asılı olması artıq epidemiya halını alıb. Yəqin ki, çoxları uşaqların eləndən telefonu al-

mağın necə çətin olduğunu bilir. Uşaqlar texnikaya çox tez alışırlar. Qadjet onların əllərində olduğu müddətcə uşaq ətrafında baş verənlərə biganə qalır və əhəmiyyət vermir. Onlarla dil tapmaq çətinləşir və real həyatla əlaqələri azalır.

Pediatrların bildirdiklərinə görə, görmə və danışıq qabiliyyətinin inkişaf etməsi üçün 0-3 yaş arası uşağın əqli inkişafı çox əhəmiyyətlidir. 3 yaşına qədər uşaqlar valideynləri ilə daha çox ünsiyyətdə olmalıdır.

Statistikaya əsasən, müasir zamanda uşaqlar ekran qarşısında gün ərzində 6-7 saat vaxt keçirirlər. Bir çox uşaqlar artıq iki yaşından mobil qurğularla tanış olurlar və internetdən istifadə edə bilirlər. Pediatrlar 12 yaşadək uşaqlara mobil telefonlardan istifadəni qadağan etmələrinin 5 səbəbini açıqlayıblar.

Medicina.az onları təqdim edir:

1. Qadjetlərdən asılılıq.
Analar xəbərlərə, seriala baxır, oyun oynayır və beləliklə uşaqlarından uzaqlaşırırlar. Buna görə də uşaq ona diqqətin kifayət qədər olmamasını texnika ilə kompensasiya edir və telefondan asılı vəziyyətə düşür.

2. Şüalanma.
2011-ci ildə Ümumdünya Səhiyyə Təşkilatı (ÜST) mobil telefonlardan ayrılan şüaların xərçəngə yol açabileceyini bildiriblər. Bundan əlavə uşaqların beyni və immun sistemi inkişaf etdiyinə görə zərərli təsirlərə daha həssas olurlar.

3. Baş beynin inkişafına təsir edir.

Körpənin beyni ilk 2 ildə 3 dəfə böyüyür. Ətraf mühit bey-

nin inkişafına mənfi təsir göstərə bilər.

4. Piyələnmə.
Bütün gün televizora baxmaq və telefonla oynamaq qidalanma rejimini pozaraq uşaqların piylənməsinə səbəb ola bilər. Elektron vasitələrdən nəzarətsiz şəkildə istifadə edən uşaqlar arasında piylənmə 30% çox müşahidə edilir.

5. Aqressivlik.
Kompüter oyunlarında və televiziya verilişlərində olan qəddarlıq öz əksini real həyatda tapır. Uşaq hazır rəftar sxemini alır. Bir çox araşdırmaçılar belə qənaətə gəliblər ki, ekran-da əks olunan qısamüddətli zorakılıq görüntüsü uzunmüddətli effekt verə bilər. Aqressiya özünü həmin dəqiqə deyil, uzun illər sonra da büruzə verə bilər.

Telefona “yapışan” uşaq bu xəstəliklərin daşıyıcısıdır

Mütəxəssislər xəbərdarlıq edirlər: uşaqlara mobil telefon verilməsinin fəsadları daha çox gələcəkdə hiss olunacaq. Məlumatlara görə, hazırda dünyada 4 milyardan çox insan mobil telefon istifadəçisidir. Qabaqcıl telefon markaları isə bir-birləri ilə rəqabət fonunda daim inkişaf halındadırlar. Artıq elə bir zaman yetişib ki, bu gün alınan mobil telefon bir neçə ay sonra köhnə model sayılır. Çünki telefon istehsalı ilə məşğul olan şirkətlər tələbə uyğun olaraq daim yenilik axtarıb, bazara daha fərqli modellər çıxarırlar.

İngilis mütəxəssisləri 18-29 yaşlı gənclər arasında sorğu keçiriblər. Məlum olub ki, onlar hər gün 19 mətn mesaj, 113 qısa mesaj və 60 telefon zəngi edirlər (qəbul edirlər). Bu

isə gün ərzində 7 saat telefonla zaman keçirmək deməkdir.

Məlumatlarda bildirilir ki, ağıllı telefonla uzun müddət yazışmaq insanın hisslərinin, bəzi qanunların getdikcə itməsinə səbəb olur. Eləcə də kalkulyator, əlyazmalar və digər bu kimi vəsaitləri də mobil telefonda daşımaq mümkündür. Bu isə insanda yaddaşın zəifləməsinə yol açır.

Araşdırmaya görə, ağıllı telefon istifadə edərək insan beyninin quruluşunu dəyişdirmək mümkündür. Sürx və Fribourg universitetlərinin araşdırma qrupu müəyyən edib ki, ağıllı mobil telefon istifadəçilərinin baş barmaqları ilə beyninləri arasında hissi bağlılıq var.

Türkiyəli professor Mehmet Yavuz bildirib ki, yol gedən zaman mobil telefonda naviqasiyadan tez-tez istifadə etmək də beynin fəaliyyətini yavaşdır və beyin artıq düşünüb, ürəvanı tapmaq funksiyasından getdikcə məhrum olur.

Həmçinin məlumatlara görə, son illərdə insanlar arasında panikaya düşmə, depressiya eləcə də Alzheimer və Parkinson kimi üzvi beyin xəstəlikləri qeyri-adi dərəcədə artıb. Şübhəsiz ki, bu vəziyyət körpə və uşaqlar üçün daha təhlükəlidir. Üstəlik, normadan artıq mobil telefonla məşğul olan uşaqlarda diqqətsizlik sindromu yaranır. Həmçinin qadınların telefondan çox istifadə etməsi doğulacaq körpənin radiasiyaya məruz qalmasına səbəb ola bilər. Telefonun nə qədər radiasiya yaydığını öyrənmək üçün “Sar” dəyərinə diqqət etmək lazımdır. “Sar” faizi aşağı olan telefonlar daha az radiasiya yayır.

Azərbaycan Respublikasının Medianın İnkişafı Agentliyinin maliyyəsi əsasında nəşr olunur. Yazını hazırladı: Sevinc TELMANQIZI



Alen Simonyan

Simonyandan Şahramanyana: “Sən öz mühafizəçilərlə Qarabağdan necə qaça bildin?”

Ermenistan parlamentinin sədri Alen Simonyan bir gün əvvəl verdiyi rezonans doğuran bəyannatlarını düzəltməyə cəhd edib. Musavat.com erməni mediasına istinadla xəbər verir ki, bu barədə o, parlamentin iclasında danışıb.

Qeyd edək ki, Simonyanın “Meğri yolunda heç bir maneə olmamalıdır” sözləri sosial şəbəkələrdə aktiv şəkildə müzakirə olunur.

Dünün o, sözlərini düzəltmək üçün üç media orqanı seçib. Maraqlıdır ki, bu üç KİV arasında Ermənistanın İctimai Televiziyası olmayıb.

Alen Simonyan təkcə Meqri ilə bağlı açıqlamasını deyil, həm də Qarabağ erməniləri ilə bağlı açıqlamalarını da redaktə edib. O, Qarabağ ermənilərini 44 günlük müharibədə döyüşməməkdə suçlamışdı.

Lakin bu gün Ermənistan parlament sədri hamını deyil, konkret adamları, xüsusilə Samvel Şahramanyanı nəzərdə tutduğunu söyləyib.

“Şahramanyan, bizə de, görək, sən öz mühafizəçilərlə Qarabağdan necə qaça bildin?”, - deyə Simonyan bildirib.

❑ “Yeni Musavat”



Seyran Ohanyan

Ermənistan müxalifəti Aİ-yə qoşulmaqla bağlı səsvermədə iştirak etməyəcək

Ermenistan parlamentində müxalif mövqedə yer alan eyni adlı fraksiya Aİ-yə üzvlük prosesinin başlanması ilə bağlı qanun layihəsinə səsvermədə iştirak etməyəcək.

Musavat.com erməni mediasına istinadla xəbər verir ki, bunu “Ermənistan bloku” fraksiyasının lideri Seyran Ohanyan fevralın 12-də parlamentdəki çıxışında deyib.

Onun sözlərinə görə, Ermənistan Respublikası hazırda hətta Avropa İttifaqına üzvlük üçün namizəd statusu almaqdan ötrü “Kopenhagen meyarları”nın tələblərinə cavab verməkdən uzaqdır.

“Ermənistanın yaxın gələcəkdə Aİ-yə üzv ola bilməyəcəyinin aşkar olduğu, üstəlik, beynəlxalq münasibətlərdə mövcud böhrandan sonra yeni dünya düzəninə konturlarının hələ görünmədiyi indiki şəraitdə Ermənistan tərəfindən kəskin geosiyasi dəyişikliklər fəlakətli nəticələrə səbəb ola bilər”, - deyə Ohanyan bildirib.

❑ “Yeni Musavat”

Azərbaycan-Ermənistan dövlət sərhədində Azərbaycanın Əsir və itkin düşmüş, girov götürülmüş vətəndaşlarla əlaqədar dövlət komissiyası və Ermənistanın Əsir düşmüş, saxlanılmış və itkin (yeri məlum olmayan) şəxslər üzrə idarələrarası komissiyasının nümayəndələri arasında görüş haqda xəbər verilib. Bu barədə dövlət komissiyası məlumat yayıb.

Bildirilir ki, görüşdə itkin düşmüş şəxslərin taleyinin müəyyənəşdirilməsinə dair fikir mübadiləsi aparılıb və komissiyalar arasında ikitərəfli əsasda müzakirələrin davam etdirilməsi barədə razılıq əldə olunub.

44 günlük müharibədən sonra 1713 nəfərin, 12-14 sentyabr 2022-ci ildə Ermənistan-Azərbaycan şərti sərhədində baş vermiş hərbi münaqişədən sonra 157 nəfərin, 19-20 sentyabr 2023-cü ildə həyata keçirilmiş antiterror əməliyyatından sonra isə 173 nəfərin meyiti tapılaraq Ermənistanla təhvil verilib.

İndiyədək 11 mindən çox azərbaycanlı itkin ailəsindən bioloji nümunə götürülüb. Son razılaşma nəyi ehtiva edir, Ermənistan itkin düşənlərlə bağlı konkret addımlar atacağı, yoxsa bu da mina xəritələrinin təhvil verilməsi kimi başdansıvdu olacaq?

Azərbaycan Müdafiə Nazirliyinin hərbi polisinin keçmiş rəisi, polkovnik Rövşən Məhərrəmov “Yeni Musavat”-a bildirib ki, heç bir halda ermənilərə inanmaq olmaz: “Bu komissiya çoxdan bu istiqamətdə addımlar atmalı idi. Bilirsiniz ki, birinci Qarabağ müharibəsindən sonra çoxlu sayda soydaşımız itkin düşüb. Onların bəzələrinin Qarabağ işğaldan azad ediləndən sonra cəsədləri aşkarlandı. Onlar müəyyən edilir və ailələrinə qaytarılır. Bu, çox ciddi bir məsələdir. Maddi baxımdan da olduqca baha başa gələn bir prosesdir. Bizim üçün vətəndaşlarımızın hər birinin tapılması daha mühüm məsələdir. Azərbaycan dövləti ermənilərə aid olan bütün hərbi meyitləri, hərbi məzarlıqları onlara qaytardı. Lakin ermənilər bu məsələlərdə çox ləng tərpənirlər. Bu məsələni Azərbaycan dövləti konkret olaraq ermənilərlə müzakirə etmək tələbi irəli sürüb. Ermənilər bu məsələdə səmimi olmalı, Azərbaycanın dövlət komissiyasını dəqiqliyi ilə məlumatlandırmalıdır. Birinci Qarabağ müharibəsi dövründə Azərbaycandan itkin düşənlərin sayı çox idi. O dövrdə belə bir komissiya mövcud deyildi. Dövlət komissiyası yaradıldıqda komissiya və hərbi prokurorluq bu istiqamətdə işlər apardı.

Sülh müqaviləsi imzalanandan sonra bu məsələni daha yüngül formada həll etmək olar. Ola bilər, bizim bil-

mədiyimiz yerlərdə məzarlıqlar olsun. Necə ki, hərbiçilərimiz tərəfindən bir sıra məzarlıqlar aşkar olunub. Onların nəşləri valideynlərinə qaytarılır. Ermənistan sülh müqaviləsinin bağlanmasını gecikdirir. Nəhayət, dövlət komissiyası bu işə qarışaraq onlarla danışıqlar aparıb, müəyyən razı-

baycan Ermənistanından 4000 vətəndaşının hər birinin taleyi ilə maraqlanır və onların cəsədlərinin tapılıb ailələrinə təhvil verilməsini həyata keçirəcək.

Biz həm də işğal altında qalan məzarlıqlarımızda ermənilərin qəbirləri qazaraq qızıl diş axtarmaları səbəbi ilə

lət komissiyalarının görüşü hesab edə bilməyirik ki, Ermənistanın daha bir manipulyasiyasıdır. Ermənistan hələ əsir və girov götürdükləri, oğurladıqları 4000-ə yaxın azərbaycanlı barədə heç nə demir. Həmin insanların kütləvi şəkildə ağır işgəncələr altında qətlə yetirildikləri və kütləvi məzarlıq-

Ermənistan bu işə də mina xəritələri kimi yanaşsa...

Azərbaycan tərəfi prosesləri sürətləndirib; ekspertlər ermənilərin bu dəfə də səmimi olmayacağını deyir



Rövşən Məhərrəmov



Niyaməddin Orduxanlı



Əli Orucov

lıqlar əldə olunub. Amma onlara inanmaq olmaz. Mina xəritələrinin Azərbaycana verilməsi istiqamətində yalanlar söylədilər. Yalançı xəritələr çəkildilər. Bütün istiqamətlərdə komissiyamız diqqətlə işləməlidir. Komissiyamız biz bildiyimizdən də çox məlumatlıdır. Orada kifayət qədər təcrübəli insanlar təmsil olunur”.

ƏHD Partiyası sədrinin müavini, politoloq Niyaməddin Orduxanlı bu görüşü çox yüksək qiymətləndirir: “Bildiyim qədər ilə birinci Qarabağ müharibəsində rəsmən Azərbaycanın 4000 vətəndaşı itki düşüb. 44 günlük Vətən müharibəsindən sonra da Ermənistan 4000 şəxsin itkin düşməsi ilə bağlı heç bir açıqlama vermir. Qarabağda tikinti-quruculuq prosesində kütləvi məzarlıqlar aşkarlanır. Hansı vəhşiliklər törətdikləri, əsirlərə qarşı hansı işgəncələr verdikləri bir daha ortaya çıxır. İtkin düşən şəxslərin böyük əksəriyyəti mülki və dinc sakinlərdir, o cümlədən qoca-yaslı, körpələr, uşaqlar, qadınlardır. Ermənistan çox yaxşı bilir ki, bütün bunlar bəşəriyyət əleyhinə ağır cinayətlərdir və bunu törədənlər mütləq öz layiqli cəzalarını alacaqlar. Əsir və itkin düşmüş, girov götürülmüş vətəndaşlarla əlaqədar dövlət komissiyasının Ermənistan tərəflə görüş keçirməsi bunu deməyə əsas verir ki, Azər-

minlərlə qəbirləri dağıtdıqları barədə faktları rəsmiləşdirib, beynəlxalq təşkilatlara təqdim etməliyik. Beynəlxalq təşkilatlar da Ermənistanla tələb etməlidir ki, 4000 itkin barədə məlumatı Azərbaycana versinlər”.

AMİP liderinin köməkçisi, siyasi şərhçi Əli Orucov bu dəfə də ermənilərin mina xəritələri kimi dəqiq məlumat verməyəcəyini bildirdi: “Birinci Qarabağ müharibəsi zamanı qeyri-bərabər döyüşlərdə Azərbaycanın məğlub duruma salınması 20 faiz torpaqlarımızın işğalı ilə nəticələndi və minlərlə insan öz həyatını itirdi, faciəli sürətdə həlak oldu, soyqırma məruz qaldı, əsir alındı, yüz minlərlə soydaşımız öz doğma yurd-yuvasından məcburi köç etdi. İkinci Qarabağ savaşında Azərbaycanın parlaq qələbəsinə sonra bir sıra ərazilərdə ermənilər tərəfindən törədilən kütləvi qətlərin izləri aşkar edilib. Tapılan kütləvi məzarlıqda ermənilərin cinayətkar əməlləri, dinc insanlara qarşı qəddarca davranmaları bir daha sübut olundu. Azərbaycan tərəfinin də dəfələrlə itkin və əsir düşən soydaşlarımızın taleyinə aydınlıq gətirilməsi barədə etdiyi tələblərdən İrəvanın hər dəfə boyun qaçırması əslində böyük miqyaslı cinayətlərini gizlətmək cəhdidir. Məncə, hər iki tərəfin itkin və əsir düşmüş şəxslərlə bağlı yaradılan döv-

larda da basdırıldıqları şübhə doğurmur. Ancaq həmin məzarlıqların yeri barədə də məlumat verilmir. Məncə, Ermənistan əsir dedikdə daha çox bu gün mühakimə olunan qatı separatçı cinayətkarları nəzərdə tutur. Azərbaycanda heç bir əsir, girov və itkin düşmüş şəxs yoxdur. Bunu hətta Beynəlxalq Qızıl Xaç Komitəsi də təsdiq edib. Mən düşünürəm ki, Ermənistan əsir və itkin düşmüş şəxslər üzrə dövlət komissiyalarının görüşündən sonra bununla bağlı ciddi addımlar atacaq və qarantlıq qalan məsələlərə aydınlıq gətirəcək. illərlə gözləyən yollarda qalanların gözlərinin yoldan çəkilməsi üçün itkin və əsirlərin taleyinə aydınlıq gətirilməsinə kömək edəcək. Ermənistan mina xəritələrini də vermədi. Verdiyi xəritələr də dəqiq çıxmadı. Məncə, əsir və itkin düşmüş şəxslərlə bağlı da eyni davranacaq. İrəvan istəməz ki, törətdiyi ağır cinayətlərin üstü açılsın və Bakının əlinə daha tutarlı arqument və faktlar versin. Onsuz da Azərbaycan tərəfinə bu faktların çoxu məlumdur. Ermənistan tərəfindən törədilən dövlət cinayətin miqyası çox böyükdür və bunun cəzası da ağırdır. Bu cinayətlər təkcə Ermənistanla rəhbərlik edənlərin deyil, onlara havadarlıq edənlərin də üzərindədir”.

❑ **Cavansir ABBASLI,** “Yeni Musavat”

Dünyanın bir çox ölkələrində 14 fevral Sevgililər günü kimi qeyd olunur. Hərçənd Azərbaycanda 20 Yanvar şəhidləri İlham və Fərizənin xatirəsini əbədləşdirmək üçün onların toy günü - 30 iyunun Milli Sevgililər günü kimi qeyd olunması təklif edilsə də, hələ də bir-birini fevralın 14-də təbrik edənlər az deyil. Bu isə gül dükənləri üçün yaxşı qazanc mənbəyidir.

Xüsusilə hədiyyəlik əşya və gül dükənlərində alış-veriş edənlər çoxalır. Belə ki, bütün özəl günlər olduğu kimi, 14 fevral da qiymət artımı üçün fürsətdir. Artıq gül dükənlərində müştərilərin çoxluğunu müşahidə etmək mümkündür. "Yeni Müsavat"ın əməkdaşı bir neçə gül dükənində müşahidə apararaq qiymətlərlə maraqlanıb.

Bakının Nizami rayonunda yerləşən "Rozmari" və digər gül dükənlərində artıq qiymət artımı var. Satıcının sözlərinə görə, bu, 14 fevrala deyil, çiçəklərin alış qiymətinin artması ilə əlaqədardır: "Qızılgüllər 6 manata satılır. Mavi qızılgüllər isə 7 manatdır. Bir ədəd tülpan 3 manatdır. Astromeya da 3 manata satılır. Qutudakı buketlərin qiyməti 35 manatdan başlayır. Qiymətlər artıb. Əvvəllər qızılgüllər 5 manata satılırdı, indi isə 6 manata satırıq. Bu, 14 fevrala əlaqəli deyil, həftənin əvvəlindən qiymət artıb. Qiymətlərin aşağı düşməsi gözənilmir, bəlkə 8 martdan sonra bu mümkün ola bilər. Yerli qızılgül satmırıq, xaricdən gətiririk, alış qiyməti artdığı üçün biz də məcburən qiyməti artırırıq. Qiymət artımı bizim üçün də xoş deyil. Müştərilər bizi qınayırlar, günahlandırırırlar, amma bizdən asılı deyil". Xətai rayonunda yerləşən "Gül bazarı" adlı dükəndə isə qızılgüllərin qiyməti 5-6 manat arasında dəyişir: "Sulanan güllərin qiyməti 5 manatdır. Yerli güllər 5 manata satılır, xaricilər isə 6 manata. Daha kiçik güllər isə 3-4 manata satılır. Tülpanın bir ədədi 3 manatdır. 14 fevrala görə qiymət artımı olmayacaq", - deyər satıcı bildirdi. "Ağ çiçəyim" dükənlərində Sevgililər gününə özəl hazır buketlər daha çox nəzərə çarpdı:



101 tülpan buketi 480 AZN;
25 tülpanlı buket 130 AZN;
qarışıq kol qızılgüllərindən hazırlanmış buket 105 AZN;
qutuda kol qızılgülləri 80 AZN;
25 ədəd çəhrayı qızılgül-
buketlərin ən ucuzu 45 manat, ən bahası 400 manatdır. Bundan əlavə, bu tarixi xüsusi şəkildə qeyd etmək istəyənlər artıq restoranlarda rezervasiya etməyə başlayıblar. Maraqlıdır, bəs cütlüklər Sevgililər gününü belə məkanlarda qeyd etmək üçün nə qədər pul xərcləyəcəklər? Paytaxtda yerləşən digər, daha böyük restoranlarda isə qiymətlər bir qədər fərqlidir. Belə məkanlarda əksər hallarda əvvəldən rezervasiya etmək üçün müəyyən məbləğdə beh tələb olunur. Ümumi qiymətlərə gəldikdə isə restoran inzibatçılarınların sözlərinə görə, tələbat artsa da, menyularda adi günlərə nisbətən böyük bir fərq olmur. Belə ki, ortalama cütlüklər lüks məkanlarda 150-300 manat, orta səviyyəli restoranlarda 80-150 manat, daha sadə və ailəvi məkanlarda isə 50-120 manat arası məbləğ ödəməlidirlər.



Məlumat üçün deyək ki, Katolik xristianların "Müqəddəs Valentin" dedikləri və şəxsiyyəti ilə öyündükləri bu keşiş çox müəmmalı bir kimliyə sahibdir. Əslində 14 fevralın Sevgililər günü kimi qeyd edilməsi onun dövründən xeyli öncələrə, təxminən

Bakının gül dükənlərində 14 fevral ajiotajı - reportaj

Mağazalara axın başlayıb; qızılgülün qiymətindəki artımın tək səbəbi isə Sevgililər günü deyilmiş - əməkdaşımız yazır

1500 il əvvələ gedib çıxır. Bunun əsası xristianlığa deyil, əski Roma ənənələrinə dayanır. Qədim Romada 14 fevral tarixi bütün Roma xalqı üçün isə xüsusi əhəmiyyət kəsb edirdi. Həmin gün inanclarına görə, Roma "Tanrı" və "Tanrıçaları"nın kraliçası olan Junoya duyulan sayğıdan dolayı bayram elan olunurdu. Səhəri gün isə Lupercalia bayramı başlayırdı. Bu bayram xalqın gənc kütləsi üçün böyük "önəm" daşıyırdı.

Bu "önəm"in səbəbi isə həyatları qəti qanun-qaydalarla müəyyənləşdirilmiş və bunun da təbii nəticəsi olaraq gəzib-əylənmə şansı çox məhdud olan gənclərin bu bayramda bir-birləri ilə iyrənc şəkildə əylənmələri idi. Bu "bayram"da hansı gəncin hansı qızı seçməsi də öz istəklərinə bağlı deyildi. Romalı gənc qızlar adlarını kiçik kağız parçalarına yazaraq, bir çəlləyə atır, həmin kağızlardan birini seçən romalı gənc də seçdiyi kağızda adı yazılan qızla həmin gecə bir yataqda olaraq istənilən cinsi arzusunun həyata keçirməkdə sərbəst buraxılırdı və onlar bayram boyunca ayrılmırdılar.

Maraqlıdır ki, bu tarixi qeyd etməyən və ya qadağan edən ölkələr var. Almaniyada bu tarix "psixi cəhətdən sağlam olmayanların günü" kimi qeyd edilir. İordaniya da Sevgililər gününün qadağan olunduğu ölkələr sırasındadır. İslam əxlaqına uyğun olmadığı üçün Malayziyada da bu gün qadağan edilib.

İslamabad Ali Məhkəməsi də Pakistan ərazisində Müqəddəs Valentin günü - Sevgililər gününü qadağan edib. Məhkəmə bu qərarı Sevgililər gününün İslam ənənələri ilə heç bir əlaqəsinin olmadığını əsas gətirərək qəbul edib. Qərara əsasən, həm rəsmi səviyyədə, həm də əhali arasında istənilən şəkildə həmin gün qeyd etmək qadağandır. Bununla bərabər bu bayramın KİV-də təşviqi və ya reklamı da qadağan olunub. Özbəkistanda və Türkmənistanda da bu günün qeyd olunması qadağandır. İranda isə bu günə bağlı bütün hədiyyəlik əşyaların satışı və reklamları qadağan

Bakıda əxlaqsız paylaşımlar edən müəllim tutuldu

Sosial şəbəkələrdə əxlaqsız paylaşımlar edən şəxs məsuliyyətə cəlb edilib. "Yeni Müsavat" xəbər verir ki, 1971-ci il təvəllüdlü S.Səfərov (şərti) barəsində fevralın 11-də Xəzər RPİ-nin 2-ci Polis Şöbəsinə inzibati protokol tərtib edilib.



Saxlanılan şəxs Xəzər Rayon Məhkəməsinə göndərilib. Məhkəmənin qərarı ilə S.Səfərova 15 sutka inzibati həbs cəzası verilib. Qeyd edək ki, həbs edilən şəxs Sabunçu rayonunda yerləşən 10 sayılı Musiqi Məktəbinin müəllimidir.

Rayonlarda qeyri-ənənəvi həyatı olan qadınlar müayinə ediləcək

Respublika QİÇS-lə Mübarizə Mərkəzi Qlobal Fondun Qrantı hesabına İmişli, Cəlilabad, Saatlı, Sabirabad, Beyləqan, Fizuli, Yevlax, Bərdə, Ucar, Ağdaş, Kürdəmir rayonlarında qeyri-ənənəvi həyat tərzini keçirən qadınlar arasında HIV infeksiyasının profilaktikası reallaşdıracaq.



Teleqraf xəbər verir ki, bununla bağlı mərkəz 163.155.00 min manat dəyərində satınalma elan edib. Vəsaitə həmin ərazilərdə ofisin icarəsi, hüquqşünas, sürücü, digər işçi qüvvəsinin cəlbə nəzərdə tutulur.

Çörəkdən siqaret kötüyü çıxdı - yoxlamalar başladı

Nizami rayonunda fəaliyyət göstərən çörək emalı müəssisəsində nöqsanlar aşkarlanıb. Bu barədə Azərbaycan Qida Təhlükəsizliyi Agentliyindən məlumat verilib. Bildirilir ki, Bakı şəhəri, Nizami rayonu, A.Manafov küçəsində yerləşən "Qarabağ" ASC-yə məxsus çörək emalı müəssisəsində agentliyin əməkdaşları tərəfindən keçirilmiş yoxlama zamanı bir sıra nöqsanlar aşkarlanıb.



Belə ki, emal prosesinin normativ tələblərə uyğun həyata keçirilmədiyini, sanitariya-gigiyenik qaydaların pozulduğunu müəyyən olunub. Faktla bağlı müəssisənin rəhbərliyi barəsində inzibati protokol tərtib edilib. Aşağıdakı davam etdirilir. Xatırladaq ki, fevralın 6-da Sabunçu rayonu, Zabrat qəsəbəsi, Mustafa Məlikov küçəsində yerləşən "Ruzi" marketdən alınan çörəkdə siqaret kötüyü çıxmışdı.

edilib. Səudiyyə Ərəbistanında 2004-cü ildə verilən fitvada Sevgililər gününü Allaha və Qiyamət gününə iman gətirən müsəlmanların qeyd etməmələri söylənib. Fitvada

Allahın qəzəbindən qorxanlar üçün bunun bir vəzifə olduğu vurğulanıb.

□ **Nigar HƏSƏNLİ,**
Fotolar müəllifindir,
"Yeni Müsavat"



“Qumar kralı”nın bu şəxslərlə əlaqələri olmayıb - Baqiyevlə bağlı daha bir xəbər

Xəbər verdiyimiz kimi, bir neçə gün əvvəl məşhur restoranların sahibi Yusif Baqiyev Baş Prokuror yanında Korrupsiyaya qarşı Mübarizə Baş İdarəsi əməkdaşları tərəfindən saxlanılıb. Ona qarşı ilkin olaraq Cinayət Məcəlləsinin 193-1.3.1 (cinayət yolu ilə əldə edilmiş xeyli miqdarda pul vəsaitlərini leqallaşdırma-mütəşəkkil dəstə halında birləşməklə törədildikdə) və 244-1.4-cü (qumar oyunlarını təşkil etmə və keçirmə-xüsusilə külli miqdarda gəlir əldə etməklə) maddələri ilə ittiham elan edilib.

Mətbuatda yazılanlara görə, Yusif Baqiyev ölkədə “qumar kralı” kimi tanınır. O, Bakıda fəaliyyət göstərən bir neçə məşhur restoranın, o cümlədən “Medalyon” və “Nuxa” restoranlarının sahibidir. Yusif Baqiyevin həbsindən sonra heyrətamiz dərəcədə çoxsaylı əmlakları üzə çıxıb.

Musavat.com-a daxil olan məlumatlarda Yusif Baqiyev tutulandan sonra ona məxsus qeyri-yaşayış sahələrində də tikinti işlərinin dayandırıldığı bildirilib. Ümumiyyətlə isə Yusif Baqiyevin həm də çoxsaylı kommersiya obyektlərinə sahib olduğu deyilir. Redaksiyamıza daxil olan əvvəlki məlumatlarda onun “Vüqar 777”, “Vüqar 300” kimi tanınan şəxslərlə əlaqələri olması iddia olunurdu. Lakin apardığımız araşdırmalarla Baqiyevin bu şəxslərlə əlaqəsinin olmadığı üzə çıxıb. Bundan başqa, Xəzər rayonu ərazisində bir neçə obyektin fotoları da yanlış olaraq Yusif Baqiyevin əmlakları kimi təqdim olunmuşdu.

Hazırda Yusif Baqiyevin cinayət işi üzrə istintaq davam edir. Binəqədi Rayon Məhkəməsinin qərarı ilə Yusif Baqiyev barəsində 4 aylıq həbs-qətimkan tədbiri seçilib. Ona qarşı irəli sürülən rəsmi ittihamlar təsdiqini taparsa, 12 ilə kimi azadlıqdan məhrumetmə cezası nəzərdə tutulur.

□ **E.MƏMMƏDƏLİYEV,**
“Yeni Musavat”

28 ilin müəllimi Bolqarıstana 9 kq narkotik aparanda tutulub



İrandan 9 kiloqram narkotik vasitəni Bolqarıstana aparmaq istəyən şəxs gömrükdə saxlanılıb. Ona qarşı ağır ittiham irəli sürülüb.

Musavat.com

xəbər verir ki, İran vətəndaşı olan 51 yaşlı Ebrahim Sadəq Naxçıvanda “Şahtaxtı” gömrük postunda saxlanılıb. Onun idarə etdiyi SCANIA markalı yük maşınına baxış keçirilən zaman 9 kiloqram narkotik vasitə aşkar edilib.

E.Sadəq yük maşını ilə Bolqarıstana gedəcəkmış.

Ona qarşı Cinayət Məcəlləsinin qaçaqmalçılıq, narkotik vasitədən istifadə və külli miqdarda narkotik vasitə əldə etmə, satma maddələri ilə ittiham irəli sürülüb.

E.Sadəq narkotik vasitə istifadəçisi olduğunu etiraf etmədən maşından çıxan narkotikin ona məxsus olmadığını deyib.

“28 il müəllim işləmişəm. İşdən çıxandan sonra sürücü kimi işləməyə başladım. Əsasən öz maşınımı sürürdüm. Bir gün tanıdığım sürücülərdən Malik Qənberli mənə zəng edərək sürücü lazım olduğunu dedi. Onun dediyi maşınla səfərə çıxacaqdım. Maşında narkotik olduğunu bilmirdim. Gömrükdə yoxlanış zamanı aşkar edildi”, - deyər təqsirləndirilən şəxs bildirib.

Gömrük əməkdaşları narkotik vasitəni yük maşınının salonunda, sürücünün oturmaqının altında xüsusi hazırlanmış hissədə aşkar edib.

Məhkəmə E.Sadəqi törətdiyi əməldə təqsirli bilib. Narkotikin özünə məxsus olmaması ilə bağlı dediyi fikirlər isə özünü müdafiə kimi qəbul edilib. Məhkəmə E.Sadəqi 6 il azadlıqdan məhrum etməklə yanaşı, narkotik vasitədən məcburi müalicəyə göndərilməsinə də qərar verib.

□ **İ.MURADOV**
“Yeni Musavat”

Rusiyanın qonşuları ilə arasında siyasi münasibətlər gərginləşəndə bir qayda olaraq həmin ölkədə istehsal olunan müxtəlif məhsulların Rusiya Federasiyasına ixracında problemlər yaranır. Bu dəfə də istisna deyil.

Hazırda Rusiya Ermənistan, Moldova, Gürcüstan, Özbəkistan kimi ölkələrin məhsullarına qadağa tətbiq edir. Azərbaycan da qıraqda qalmayıb. Keçən il ölkəmizdən külli miqdarda yumurta alan Rusiya bu dəfə eyni məhsulu almaqdan imtina edib, nəticədə yerli yumurta istehsalçıları ziyanə düşüb. Bunun AZAL-ın təyyarəsinin Qroznı üzərində vurulmasından sonra gərginləşən münasibətlər fonunda baş verəyincə dair fikirlər var. Bu baxımdan siyasi problemlərin həlledilmədiyi müddətdə yerli məhsullarımızın Rusiya bazarına çıxmasının çətin olacağı gözlənilir.

Hazırda Rusiya tərəfdən ölkəmizin hansı məhsullarına idxal qadağası qoyulub? Bu qadağalar nə dərəcədə əhatəli və sərtir?

Mövzu ilə bağlı “Yeni Musavat”-a danışan iqtisadçı ekspert Eldəniz Əmirovun sözlərinə görə, beynəlxalq səviyyədə siyasi və iqtisadi güc olaraq gəldikcə zəifləyən ölkələr təsir imkanlarını itdikcə onların təsir alətləri də zəifləyir. “Bu kontekstdə biz Rusiyanın Azərbaycana, Ermənistana, Gürcüstana, Özbəkistana və Moldovaya göstərdiyi təzyiqləri müşahidə edə bilərik. Artıq bu təsir vasitələri o qədər zəifləyib ki, gəlib pomidor, yumurta səviyyəsinə enib. Bunun üçün Rusiya tərəfi gömrük prosedurlarından və fitosanitar qaydalarından bir vasitə kimi istifadə edir”, - ekspert deyib.

Iqtisadçı qeyd edir ki, baytarlıq tələblərinin sərtləşdirilməsi və ya bu qaydalara daha diqqətlə riayət edilməsi səbəbindən bu ölkələr, o cümlədən Azərbaycan vaxtaşırı problemlərlə qarşılaşır: “Həm Azərbaycan, həm də postsovet ölkələrinin böyük əksəriyyəti hələ də ixraclarını yetəri qədər diversifikasiya edə bilmədiklərindən Rusiya üçün bu fürsəti açıq saxlayırlar. Çünki həm idxalda bu ölkədən asılılıq ciddi şəkildədir, həm də ixracda. Diversifikasiyanın həyata keçirilməməsi bir sıra obyektiv və subyektiv səbəblərlə bağlıdır. Burada başlıca faktor isə loqistik xərclərdir.

Çünki daha uzağa ixrac olunan məhsullar daha baha başa gəlir. Bu isə həmin xari-



Rusiyadan qonşularına aqrar şantaj - gah pomidorla “vurur”, gah da...

Iqtisadçı: “Baytarlıq tələblərinin sərtləşdirilməsi və ya bu qaydalara daha diqqətlə riayət edilməsi səbəbindən Azərbaycan vaxtaşırı problemlərlə qarşılaşır”



Eldəniz Əmirov

ci bazarlarda bizim məhsulların rəqabətə tab gətirə bilməməsi, daha ucuz çatdırılan məhsullar qarşısında dayanıqlı olmaması ilə nəticələnir və satış olmadığı təqdirdə, təbii ki, ixrac da sonradan dayanır”.

E.Əmirov bildirir ki, digər bir məsələ keyfiyyət göstəriciləridir: “Artıq dünyanın bir çox ölkələri, o cümlədən Azərbaycanın özü də kənardan idxal etdiyi məhsulları qida standartlarına, daha keyfiyyətli və problem-siz qidalara, yəni baytarlıq və fitosanitar tələblərə, beynəlxalq standartlara uyğunluğuna görə seçir və eks-isti-qamətdə olanları, keyfiyyət-siz məhsulları qadağan edir.

olunmasa, Rusiya bazarlarına alternativ tapmaq mümkün olmayacaq. Bu, birmənalıdır.

Çünki daha uzağa ixrac olunan məhsullar daha baha başa gəlir. Bu isə həmin xarici bazarlarda bizim məhsulların rəqabətə tab gətirə bilməməsi, daha ucuz çatdırılan məhsullar qarşısında dayanıqlı olmaması ilə nəticələnir və satış olmadığı təqdirdə, təbii ki, ixrac da sonradan dayanır”.

E.Əmirov vurğulayır ki, bu faktor hər zaman Rusiyanın əlini gücləndirən amil olacaq: “Biz bunu hər zaman müşahidə edə biləcəyik. Çünki artıq ticarət siyasi mübarizəni, hətta hərbi müharibələri əvəz edir və qarşıdakı dövrdə də əvəz edəcək. Yeni bir ölkəni məğlub etmək üçün həmin ölkədən məhsul almayacaq və yaxud da ona məhsul satmayacaq və nəticədə bu ölkə iqtisadi cəhətdən çökmüş olacaq.

Bir daha qeyd edim ki, hər hansı bir ölkə elmi, mədəni, siyasi, hər cəhətdən nə qədər güclü olursa-olsun, iqtisadiyyatı güclü olmayan ölkə gələcəyin ölkəsi olmayacaq. Gələcəyin ölkəsi iqtisadi cəhətdən güclü olan ölkə olacaq”.

□ **Xəlilə GƏRAY,**
“Yeni Musavat”



MUSAVAT

Son səhifə

N 27 (8637) 13 fevral 2025

Fevral



Rusiyada pensiyaçı öz əli ilə fırıldaqçılara 421 milyon rubl verib

Rusiyanın Samara şəhərində telefon fırıldaqçılığı ilə bağlı ən səs-küylü hadisələrdən biri baş verib. Belə ki, qadın pensiyaçının 421 milyon rublu oğurlanıb. Dələduzlar telefon fırıldaqçılığının geniş yayılmış sxemindən istifadə ediblər. Özlərini hüquq-mühafizə orqanlarının əməkdaşları kimi təqdim edən naməlum şəxslər Samara sakininə zəng ediblər. Pensiyaçıya deyiblər ki, Ukrayna Silahlı Qüvvələrini maliyyələşdirmək üçün onun bank hesabından guya qanunsuz olaraq pul köçürməyə cəhd göstərirlər.

Qadını inandıranlar ki, əmanətlərini çıxararaq "təhlükəsiz hesab"a daxil etmək üçün pulları kuryerlərə verməlidir. Təqaüdçü bütün tapşırıqlara əməl etməyə razı olub və bir neçə gün ərzində bankların birindən pullarını çıxarıb. Qadın əmanətləri onun yanına gələn naməlum şəxslərə verib. Dələduzlar qadınan ümumiyyətlə 421 milyon rublın çox vəsait götürüblər.

Fakt üzrə aparılmış tədqiqat çərçivəsində 22 yaşlı Saratov sakini saxlanılıb. Məlum olub ki, o, Samarada şəriklərini yerləşdirmək və oğurlanmış pulları müvəqqəti saxlamaq üçün ev kirayə tutub. 40 yaşlı daha bir şübhəli Moskva vilayətində saxlanılıb. Üçüncü və dördüncü fırıldaqçılar Saratovdan olub. Onlardan biri istintaqdan gizlənməyə davam edir və axtarışa verilib.

Barələrində hebs-qətimkan tədbiri seçilib. Polis cinayətin bütün epizodlarını, elbirləşən və təşkilatçıları müəyyənləşdirir.

Dünyada temperatur rekord yüksək səviyyəyə çatıb - həyəcan təbili



2024-cü ildə global temperatur rekord yüksək səviyyəyə çatıb. Bu, planetin 1.5°C-dən artıq istiləşmə dövrünə daxil olmasının əlaməti ola bilər. Beynəlxalq alimlər qrupunun bununla bağlı tədqiqatlarının nəticələri "Nature Climate Change" jurnalında dərc edilib. Məqalədə Ümumdünya Meteorologiya

Təşkilatına istinadla bildirilir ki, 2024-cü il global temperaturun 1.5°C-i keçdiyi ilk tam təqvim ili olub. "Son 125 min ildə müşahidə edilməyən bu göstərici ciddi narahatlıq doğurur. Hər əlavə dərəcə daha ekstremal hava şəraiti və biomüxtəlifliyin itirilməsi deməkdir", - deyə alimlər xəbərdarlıq ediblər.

Kompüter modeləşdirməsindən istifadə edən tədqiqatçılar hesab edirlər ki, 2024-cü ildə bu həddin keçilməsi, növbəti 20 illik dövrdə 1.5°C-lik istiləşmənin davam edəcəyinin göstəricisidir. İqlim dəyişikliyi üzrə hökumətlərarası ekspert qrupunun qiymətləndirmələrinə əsasən, 1.5°C həddində temperaturun saxlanılması global istiləşmənin ən fəlakətli nəticələrindən yan keçməyə imkan verə bilər. Lakin artıq 2024-cü il mümkün gələcəyin reallığını göstərdi: dağıdıcı qasırğalar, yanğınlar və daşqınlar nəhəng iqtisadi zərərə səbəb olub.

Yuxu dərmanı istifadə edənlərin nəzarinə!



Son illərdə yuxu dərmanlarının istifadəsi artıb, amma bu dərmanların sağlamlıq üzərindəki mənfi təsirləri barədə narahatlıqlar da gündəmədir. Yuxusuzluq problemi ilə üzləşən bir çox insan bu dərmanlara müraciət edərək rahatlıq tapmağa çalışır. Lakin mütəxəssislər uzunmüddətli istifadənin ciddi ziyanlara yol açdığına diqqət çəkirlər.

Siçanlar üzərində aparılan araşdırma zamanı məlum olub ki, həb qəbul edən gemiricilər daha tez və daha dərin yuxuya gedirlər. Lakin onların beyinlərinin təmizləmə prosesi- nin zəiflədiyi müəyyən- lənib. Tədqiqat göstərib ki, yuxu həblərinin qisməd-

dətli istifadəsi məqbul sayılsa da, uzunmüddətli təsirləri beyin fəaliyyətini kəcləşdirir. Yuxunun insan sağlamlığı üçün əhəmiyyəti danılmazdır. O, immunitet sistemindən tutmuş yaddaş və öyrənmə funksiyalarına qədər müxtəlif proseslərdə mühüm rol oynayır. Mütəxəssislər bildirirlər ki, yuxu hələ də tam anlaşılmamış, çoxşəxli bir prosesdir. Onun xatirələri gücləndirmək, beyin təmizləmək, hormon balansını qorumaq və hətta sümüklərin böyüməsi kimi müxtəlif funksiyaları yerinə yetirdiyi düşünülür.

Son olaraq yuxu dərmanlarının istifadəsi mütləq həkim nəzarətində olmalı, özbaşına istifadə edildikdə isə ciddi sağlamlıq riskləri daşıyır. Yuxusuzluqla mübarizədə doğru yanaşmalar və həkim tövsiyələri çox önəmlidir.

Bunları bilirsinizmi?

- * Dinamitin hazırlanmasında yer fındığından istifadə olunur.
- * Tarixdə ilk odekolon taun xəstəliyinə qarşı profilaktik vasitə kimi istifadə edilib.
- * Las-Veqas kazinolarında saat olmur.
- * Qarışqa digər canlılarla müqayisədə ən böyük beyinə malikdir. Təbii ki, bədəni ilə müqayisədə.
- * Məşhur nağıl yazarı Hans Xristian Anderson demək olar ki, bir sözü belə savadlı yazı bilmirmiş.
- * Bazar ertəsi günləri 25% bel travması və 33% ürək tutması halları daha çox baş verir.
- * Hər gün dünyada orta hesabla 33 yeni məhsul buraxılır, bunların 13-nü isə oyuncaqlar təşkil edir.
- * Orta hesabla insan həyatının iki həftəsini işıqforun rəngini dəyişməsinə gözləməyə sərf edir.
- * İnsan çay içməyə daha tez vərdişdir, nəinki narkotikə.
- * Tulalet kağızı 1857-ci ildə icad edilib.
- * Ağcaqanadları yenəcə banan yemiş insanın ətri cəlb edir.
- * Xokkey saybasının ağıllıma sürəti saatda 160 km. çata bilər.

Meymun beynini insan beyninə çevirən mexanizm tapıldı



Meymun beynini insan beyninə çevirən mexanizm tapılıb. Oxu.Az-ın məlumatına görə, kəşf ABŞ-ın Yel Universitetinin alimlərinə aiddir. Tədqiqatın nəticələri "Cell" jurnalında dərc edilib. Alimlər müəyyən ediblər ki, meymun beyninin insan beyninə çevrilməsində "sürətlənmiş inkişaf zonaları" (Human accelerated regions - HAR) kimi tanınan xüsusi genetik keçiricilər əsas rol oynayır.

Əvvəllər HAR-ın insanlarda və şimpanzelərdə genlərin işini fərqli şəkildə tənzimlədiyi düşünülürdü. Lakin yeni tədqiqat göstərdi ki, bu DNT sahələri hər iki növdə eyni gen dəstinin aktivliyini tənzimləyir. İnsanın unikalılığı ondan ibarətdir ki, HAR bu genlərin işini xüsusi şəkildə idarə edərək, neyronların inkişafını və qarşılıqlı əlaqəsini müəyyən edir.

Tarixi kəşf genomun inqilabi üçölçülü xəritəsinin yaradılması sayəsində baş verib. Elm tarixində ilk dəfə alimlər HAR-ın həm insan, həm də şimpanze neyron kök hüceyrələrinə təsirini izləyə biliblər və məlum olan genetik açarların təxminən 90%-ni əhatə ediblər. Tədqiqatçıların sözlərinə görə, HAR məhz insan beyninin formalaşması dövründə maksimum aktivlik göstərir. Genomun bu hissələri neyronların inkişafı və mü- rəkkəb neyron əlaqələri şəbəkəsinin yaradılmasına cavabdehdir ki, bu da beynimi?zi unikal edir. Maraqlıdır ki, tədqiqat həmçinin HAR ilə autism və şizofreniya kimi xəstəliklərin inkişafı arasında əlaqəni aşkar edib. Bu kəşf bu mü- rəkkəb nevroloji pozuntuların başa düşülməsi və müalicəsi üçün açar ola bilər.



"Şirniyyat sevgisi" hansı xəstəliyin əlaməti ola bilər?

Almaniyanın Tyubinqen Universitet Klinikasının alimləri müəyyən ediblər ki, depressiyadan əziyyət çəkən insanlar karbohidratla zəngin qidalara üstünlük verirlər. Üstəlik, depressiyanın simptomları dərinləşdikcə şirniyyata meyillilik daha da artır. Bununla bağlı araşdırmanın nəticələri "Psychological Medicine" (PsyMed) jurnalında dərc olunub. Araşdırmada 117 könüllü iştirak edib ki, onlardan 54-nə depressiya diaqnozu qoyulub.

Məlum olub ki, depressiyadan əziyyət çəkən insanlarda tez-tez iştahanın azalması müşahidə olunsada, onlar karbohidratla zəngin qidalara - çörək, şirin içkilər, südlü şokoladlara üstünlük verirlər. Eyni zamanda zülal və yağlarla zəngin qidalar belə xəstələrə daha az cəlbedici görünür. Bununla belə, depressiya zamanı qida seçimlərindəki dəyişikliklər iştahanın ümumi şəkildə artması ilə əlaqəli olmayıb. İndi tədqiqatçılar xəstənin rasionunun optimallaşdırılması hesabına depressiya əlamətlərinin uzunmüddətli zəiflədilməsinin mümkün olub-olmadığını müəyyən etmək niyyətindədirlər. İlk tədqiqatlar artıq göstərib ki, ac qalmaq və ya probiotik pəhriz antidepressiv təsir göstərə bilər.

Səhifəni hazırladı: SELCAN

Baş redaktor:
Nazim SABİROĞLU

e-mail adres: yenimusavat@mail.ru

"Yeni Musavat"ın kompüter mərkəzində yığılıb, səhifələnib, "Son dakika" MMC-nin mətbəəsində çap edilib. Əlyazmalar geri qaytarılmır. Müəlliflərlə redaksiyanın mövqeyi uyğun gəlməyə bilər.

Ünvan: Bakı şəhəri,
R.Rüstəmov küçəsi
2528-ci məhəllə ev 44/d
Tel: 520 01 23 (24, 25, 26, 27, 28)

Redaktor:
Emil SALAMOĞLU

Lisenzia N: B 114
SAYI: 1.500